
LA FOTOGRAFIA EN L'OBRA DEL CANÇONER POPULAR DE CATALUNYA

Autor: Marta Grassot Radresa

Tutor: Bernardo Riego

Curs: 2018-2019

- Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents
- Treball fi de diplomatura de postgrau de Gestió, preservació i difusió d'arxius fotogràfics.

LA FOTOGRAFIA EN L'OBRA DEL CANÇONER POPULAR DE CATALUNYA

MARTA GRASSOT RADRESA

RESUM: Estudi de la fotografia dins el projecte de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya. Un projecte iniciat el 1922 fins al 1936 que tenia com a principal objectiu recollir les cançons del repertori popular de Catalunya, però en què tal com era habitual en molts projectes científics de l'època noucentista, la fotografia va ser un element documental més que completava la recerca. Amb aquest treball, volem presentar l'abast i el volum fotogràfic que conté l'Obra del Cançoner, així com també difondre el valor documental que aporta la fotografia en aquest tipus de projectes comparant-lo amb altres projectes similars del primer terç del segle XX.

Paraules Clau: fotografia científica, folklore, etnografia, segle XX, Catalunya, cançons populars, danses populars, música, Noucentisme, recerca.

SUMMARY: Study of the photography within the project entitled "Work of the Popular Songbook in Catalonia". This project was undertaken from 1922 to 1936 and its principal objective was to compile the songs in Catalonia's popular repertoire but, as was common to many scientific projects in the Noucentist period, photography was another documentary element which completed the research. This study aims to present the scope and volume of the photography in the "Work of the Popular Songbook" and to highlight the documentary value that photography contributed to these types of projects, comparing it with others similar projects from the first third of the 20th century.

Key words: scientific photography, folklore, ethnography, 20th century, Catalonia, popular songs, popular dances, music, noucentism, research.

Fotografia de portada: La missionera Palmira Jaquetti durant la missió al Pallars l'any 1928.

Contingut

1. Introducció. Objectius del treball	3
2. Estat de la qüestió. La fotografia científica abans i dins el context de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya.....	4
3. Metodologia.....	9
4. L'Obra del Cançoner Popular de Catalunya	11
4.1 El projecte de l'Obra del Cançoner, la materialització	11
4.2 L'estudi de la fotografia dins l'Obra del Cançoner , "sense precedents"	12
4.3 La fotografia dins la sistematització de recerca	14
4.4 Els missioners i l'ús de la fotografia.....	20
5. Estat actual de les imatges. Proposta de descripció, ordenació i classificació	26
Fitxa descriptiva de la sèrie documental de fotografies pertanyent a l'Obra del Cançoner.....	27
6. Abast i contingut de les imatges de l'obra del cançoner. Anàlisi temàtic.....	31
6.1 El gènere informant. L'home i la dona	32
6.2 Els instruments. Iconografia musical	42
6.3 Els oficis	44
6.4 La indumentària.....	46
6.5 Esglésies i paisatges	47
6.6 La gent	48
6.7 Festes i tradicions	49
7 . La interrelació documental entre fotografia, música i textos, punts de trobada.	51
8. Conclusions. El valor documental de la fotografia més enllà de l'Obra del Cançoner i la seva relació amb altres projectes documentals	56
9. Bibliografia	61
10. Índex de Taules	65
11. Índex de figures.	65
12. Annex. Descripció de les imatges de cada missió a nivell d'unitat documental composta.	

1. Introducció. Objectius del treball

L'extens i exhaustiu projecte de l'Obra del Cançoner Popular dona la possibilitat de conèixer-ne el contingut a través de diferents nivells d'investigació i des de temàtiques molts diferents: des de la música, passant per les tradicions populars o els oficis, les danses, els costums populars...; en definitiva, el projecte no només es cenyia a un recull musical, sinó que també era un estudi acurat i rigorós sobre com les persones sentien, com vivien i com pensaven. Així, l'extraordinària capacitat científica dels qui la van dur a terme, va generar un ric arxiu per a l'estudi de l'etnografia i la música popular d'una època. Un arxiu que, a més de cançons, inclou les memòries dels missioners, així com fotografies, unes imatges encara no estudiades que aporten una informació complementària al projecte i que no ens deixen indiferents. Per això vaig considerar interessant d'estudiar-les i veure el que representen, quin paper tenen dins l'Obra i alhora fer-les entrar en diàleg amb el que representen per a la història de la fotografia documental, a més de veure com interactuen amb la informació musical, que és la base del l'Obra del Cançoner Popular.

Aquest treball final de grau vol donar a conèixer els documents fotogràfics que formen part de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya des de diferents àmbits, tant des del seu propi punt de vista, com també en comparació amb altres projectes similars. La intenció és fornir una nova lectura sobre els continguts documentals de l'Obra des de l'àmbit fotogràfic i la relació amb la iconografia musical, i comparar-ho amb altres projectes de fotografia científica, per tal d'establir possibles punts de trobada.

Així mateix, vol ser una reflexió sobre el contingut de la fotografia més enllà dels seus primers objectius, per donar-ne a conèixer el valor documental dins un projecte de recuperació de cançons i melodies populars catalanes. Es tracta d'analitzar com la fotografia complementa i completa la informació recopilada a través de les missions, i com aquesta és capaç de documentar i explicar-nos la Catalunya rural del primer terç del segle XX.

2. Estat de la qüestió. La fotografia científica abans i dins el context de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya

Des de molt abans de l'Obra, a la Península ja es constaten diversos projectes en què la fotografia és utilitzada des d'un punt de vista científic i és especialment a Catalunya on aquests treballs destacaran per damunt de la resta. Així com a final del segle XIX els literats reivindicaven la llengua catalana, els fotògrafs descobrien i fixaven els paisatges i els monuments de Catalunya. Al segle XIX, amb el positivisme hi va haver un interès per l'estudi de la naturalesa que es va fer a través de l'observació i l'experimentació; així és com l'antropologia va anar prenent importància i la fotografia es va anar fent més popular com una eina per documentar el camp etnogràfic.

Un dels primers projectes fou la fotografia de l'Associació Catalana d'Excursions, entitat creada el 1878, convertida posteriorment, el 1891, en el Centre Excursionista de Catalunya. Des d'on es realitzaren importants projectes fotogràfics, com per exemple exposicions fotogràfiques sobre els Pirineus l'any 1895. El Centre excursionista tenia una secció fotogràfica que va ser vertaderament activa i important quant a exposicions i que també organitzava conferències dedicades a la fotografia. Anys després, el 1923, el mateix Centre Excursionista va rebre del patrici Rafael Patxot els mitjans per emprendre un estudi sobre la masia catalana, avui considerat un conjunt de documentació i imatges de valor incalculable sobre l'evolució de l'hàbitat rural a Catalunya. L'any 1924 es va reunir un grup d'intel·lectuals, com el científic Eduard Fontserè, l'editor Josep M. Casacuberta, l'arquitecte Jeroni Martorell i el folklorista Rossend Serra i Pagès, entre altres estudiosos, que van rebre l'encàrrec del projecte de l'estudi de la masia com a motiu. Tots ells constituïren la comissió assessora de l'estudi, amb la voluntat de construir un aplec de totes les referències sobre masies; a més, el projecte recomanava la creació d'un arxiu de plànols, fotografies i dibuixos referents a la masia. El resultat que podem veure avui dia és un total de 7.705 imatges d'unes 1.500 masies de Catalunya i les Illes Balears.

Com queda dit, al Centre Excursionista o al Club Muntanyenc Barcelonès, per exemple, la fotografia hi va tenir un lloc molt important entre les seves activitats per impulsar la cultura catalana. Era un excursionisme amb una clara arrel cultural i política, que buscava descobrir aspectes insòlits i curiosos de Catalunya, i en el qual no només hi havia un esperit esportiu. El desenvolupament d'aquest excursionisme coincideix amb la popularització del gelatinobromur, tècnica fotogràfica que agilitzava el procés mecànic de la fotografia.

Destaquem que a l'inici del segle XX els membres de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC),

fundat el 1907, de bon començament estaven interessats en la fotografia de restes arqueològiques, però amb el temps incorporaran altres interessos i retrataran la biologia, l'astronomia, la geologia i sobretot la meteorologia, tot destacant-hi la col·laboració de Josep Puig i Cadafalch i Adolf Mas. Entre els anys 1914 i 1923 l'activitat destacada de l'IEC va ser arqueològica, en què es van documentar l'art romànic i les excavacions d'Empúries.

També trobem en aquesta època un altre gran projecte que utilitzaria la fotografia, en aquest cas impulsat per Adolf Mas, que establiria un contracte amb la Junta de Museus amb la voluntat d'intensificar els treballs que fins aleshores s'havien efectuat a petita escala, a fi de generar d'aquesta manera l'inventari iconogràfic d'Espanya. Per a aquest projecte es contactà amb diferents fotògrafs que signaren un contracte d'obligacions, i se'ls donà una pauta de recollida de la informació que calia cercar; paral·lelament a les fotografies, a més, es feia un estudi previ sobre l'interès de diferents zones geogràfiques i calia demanar permís als bisbats. En si, era un projecte molt ben concebut i organitzat, del qual es conserva encara la correspondència dels fotògrafs amb Adolf Mas, amb aportació de molta informació sobre el desenvolupament del projecte. És, doncs, un projecte clarament positivista, amb la fotografia com a element clau de la recerca, a diferència de l'Obra del Cançoner, en què la fotografia esdevé un element complementari.

Paral·lelament el 1915, es dur a terme la fundació de l'Arxiu d'Etnografia de Catalunya creat per Tomàs Carreres i Artau, amb fotografies d'un important interès etnogràfic, les quals es realitzen d'un manera molt professional amb la creació de l'Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya, amb la intenció d'investigar i recollir les manifestacions, populars, actuals i històriques que expliquessin quelcom sobre la psicologia moral del poble català. Des d'aquest punt de vista, l'Arxiu d'Etnografia amb gairebé 4000 imatges presenta amb un catàleg també en línia, les tradicions i festivitats de Catalunya, a més de mostrar el testimoni dels oficis i paisatges dels diversos pobles, que guarden un important semblança amb l'Obra del Cançoner. Entre els anys 1916 i 1917 aquest arxiu va realitzar dues publicacions sobre els estudis i materials recollits en el si d'aquest projecte. Un dels articles publicats del doctor Telesforo de Aranzadi, sota el títol *Plan de un museo de etnografia y folklore en Cataluña*, ens parla sobre les característiques i la manera de formar un museu etnogràfic a Catalunya, fent-nos un extens repàs sobre com agrupar els objectes per realitzar un museu, comparant-ho amb altres museus nacionals i internacionals, i fa menció específica que dins el museu hi hauria d'haver una secció de fotografies i dibuixos amb diferents tipus del país, així com també cases i escenes populars. Aranzadi, presenta la col·lecció de fotografies com un element molt important per poder veure tot allò que no es traslladi als museus, uns projectes que no es podran fer ni amb una ni dues persones, sinó que hi haurà d'haver un finançament important d'una institució (Aranzadi, 1918).

Dins aquest mateix volum relacionat amb els estudis i materials recollits en el projecte, destaquem també la publicació de qüestionaris, entre ells el qüestionari número 5 redactat pel compositor Robert Gerhard (Gerhard, 1918), el qual ens parla de com s'ha de recollir la cançó popular catalana. Possiblement aquest seria el primer article sobre la sistematització per al recull de la cançó catalana, en ell ens parla del sistema de recollida de les cançons: que la cançó sigui recollida en tota la seva integritat i exactitud, s'haurà de recollir amb notació clara i correcta, i també descriure l'ambient de la cançó que inclouria la descripció de la persona que l'ha dictada, dades sobre l'origen de la cançó, i tota mena d'informació complementària, incloent fotografies de les escenes més típiques o culminants, noms dels cantaires i instruments que utilitzen. També recomanen interrogar els cantaires separatament, per tal que no vulguin rivalitzar ni hi hagi cap influència d'altres cantaires. La metodologia que ens explica Gerhard, uns anys abans de l'Obra del Cançonero, ens relaciona clarament el projecte de l'Obra amb el de l'Arxiu d'Etnografia, que tindrà molts punts en comú. De fet, tal i com veurem més endavant, per a la creació del projecte de l'Obra del Cançonero, la col·laboració de Tomàs Carreras i Artau, va ser important per conèixer la metodologia, i es que en quan a contingut de les imatges, ens trobem amb molts punt de similitud, en el sentit de la informació etnogràfica que ens donen.

Fins aquí, ens hem centrat en la fotografia científica dins el marc català, a la resta d'Espanya destaquem també determinats projectes que sobresortiren dins aquest àmbit, entre ells, el projecte de la Hispanic Society of America ubicada a Nova York. L'inici d'aquest projecte, es contextualitza en una època en què es va començar a admirar lo fotogràfic per tal d'aplicar-lo al coneixement, per tant la fotografia serviria per explicar amb més objectivitat tot el coneixement que volien transmetre. Des dels seus inicis, la fotografia va ser utilitzada per professionals i científics per diversos interessos. Des d'aquest punt de vista és on s'ha de fer constar el treball que van dur a terme des de la Hispanic Society, i va ser també durant el primer terç del segle XX on l'etnografia va tenir un important impuls a Estats Units.

El projecte va ser dirigit pel mecenes i col·leccionista americà Archer Milton Huntington, el qual va sentir una enorme passió per la vida i cultura espanyoles i va voler crear un museu de l'ànima espanyola. Huntington pensava en un museu que abastés les arts –incloent-hi les decoratives– i les lletres. Dins d'aquest museu va decidir que inclouria un arxiu fotogràfic de costums espanyoles i també d'art, fou així com encarregaria a alguns dels treballadors de la seva societat reportatges fotogràfics a la Península ibèrica, i en aquest sentit la fotògrafa Ruth Anderson va viatjar durant els anys vint en diverses missions a la Península i deixà constància de l'Espanya del moment a través de la fotografia amb la captació de més de 14.000 imatges d'Espanya entre els anys 1923 i 1930, anys coincidents

plenament amb el projecte de l'Obra del Cançoner. Archer Huntington tenia interès a formar un arxiu fotogràfic perquè els investigadors americans poguessin descobrir i admirar les cultures i tradicions espanyoles. Anderson va viatjar a Galícia, Astúries, Lleó, Zamora, Salamanca, Extremadura, Castella i Andalusia. Durant aquells anys Huntington també va adquirir fotografies per a la seva col·lecció, com ara 1.600 imatges que el folklorista, compositor i també fotògraf Kurt Schindler va fer a Espanya entre els anys 1914 i 1919, quan hi va quedar retintut per la Primera Guerra Mundial. Ruth Anderson va coincidir moltes vegades amb el mateix Kurt Schindler, el qual, a més de fer fotografies, també va destacar per la seva recerca a Catalunya i Espanya sobre la música tradicional peninsular; de fet, Schindler va ser el primer investigador que va recollir música tradicional arreu d'Espanya. Els interessos de Schindler sobre el cant popular el feren entrar amb contacte amb l'Orfeó Català, una institució que tenia entre els principals objectius la recuperació del cant popular. La sintonia entre Schindler i especialment el fundador de la institució Lluís Millet, com també amb l'administrador de l'associació Francesc Pujol, l'ajudaren en el camp de la investigació de la cançó popular catalana, que va valorar moltíssim des d'un principi; a més, durant els anys que Schindler va visitar Espanya, concretament el 1922, va tenir l'honor de presidir la Festa de la Música Catalana, un concurs de composició musical que organitzava l'Orfeó Català. En el discurs presidencial va afirmar que la cançó catalana el va entusiasmar i admirar des d'un inici, i li va fer entendre l'ànima del poble. A part del contacte musical directe que Kurt Schindler tingué amb Catalunya i molt especialment amb l'Orfeó, va ser un excel·lent fotògraf, condició que li va permetre documentar amb imatges l'Espanya del moment. Schindler va recollir música a Espanya entre els anys 1920 i 1934, just abans de la seva mort el 1935, i a més duia a terme gravacions¹ i fotografies d'aquells que cantaven; és a dir, en certa manera, tot i que amb uns objectius no exactament coincidents, les tasques de Schindler serien un precedent important que caldria tenir en compte en relació amb la tasca que després es duria a terme des de l'Obra del Cançoner. Segons els estudis de la doctora Matilde Olarte

(Baiona, 2010), Schindler, a més de recollir les melodies, feia una sèrie d'anotacions referents sobre aquestes tot destacant-hi: dades personals dels informants, edat, professió, estat social, dades referents al repertori -si eren cançons de bressol, infantils, de casament o religioses.

Disponibles al seu web a la carta, referències de com s'han transmès les melodies —és a dir, de qui l'havien après—, de quina localitat són pròpies, també característiques

---

¹ Algunes d'aquestes gravacions realitzades l'any 1932 es poden escoltar al programa *Músiques de tradició oral* que es va emetre per Radio Nacional de España l'any 2013 en dues emissions, 23 i 30 d'abril. Disponibles al seu web a la carta.

estilístiques i, per últim, especificacions de com s'havia cantat. Molts d'aquests aspectes coincideixen plenament amb les tasques que feien els missioners a l'Obra del Cançoner, i Schindler n'esdevindria, doncs, un precedent que calia tenir en compte, i que probablement va poder influir en les decisions i la metodologia de l'Obra del Cançoner, gràcies al contacte amb alguns dels seus membres.

El material recollit per Schindler es troba dispers en diferents arxius d'Espanya i els Estats Units. A més de recopilar cançons, fotografies i gravacions, de Schindler s'han trobat nombroses harmonitzacions de cançons espanyoles i catalanes, per tal que després fossin interpretades pel cor Schola Cantorum de Nova York que ell va dirigir durant prop dues dècades (Baiona, Garcia Laborda, 2012).

Segons que ens explica Sánchez Vigil (Gijón, 2013) l'aspecte més interessant de la dècada dels trenta va ser la idea de documentar els fets amb fotografies, la necessitat de comptar amb una prova que avalés el que estava passant. Als anys trenta i, en el cas de molts projectes catalans durant la dècada dels vint, la fotografia es va considerar imprescindible per documentar els treballs.

El coneixement previ de tots aquests projectes estableixen les bases del gran projecte de l'Obra del Cançoner, que partint de l'experiència establiria unes bases metodològiques per arribar als objectius principals. Insistim-hi, si bé el recull de la cançó popular a Catalunya va venir precedida per molts estudiosos des de finals del segle XIX, el projecte de l'Arxiu d'Etnografia, la tasca de Ruth Anderson i especialment la de Kurt Schindler, foren treballs previs imprescindibles per al que després havia de ser l'Obra del Cançoner. Amb tot aquest context favorable, juntament amb el pensament impulsat pel Noucentisme va néixer aquest projecte a Catalunya que es converteix en una iniciativa de primer ordre a tot l'Estat. I ho va fer una amb una metodologia pròpia, tal i com ho havia fet anteriorment Carreras i Artau. Perquè l'Obra del Cançoner anava molt més enllà, ja que la finalitat era la recuperació de les melodies i cançons, però també tot un seguit d'informació complementària, un objectiu que prèviament només havia perseguit Kurt Schindler. Si bé Schindler recull les obres i els costums per un interès de conèixer la nostra terra, cultura i costums, l'Obra del Cançoner es projectarà amb l'objectiu de salvaguardar un pensament, cultura i música que d'alguna manera estava en perill d'extinció. El recull de cançons catalanes s'inicia especialment durant la Renaixença catalana, amb la intenció de recollir l'element identitari català. Mentre que Schindler recull les obres per un interès folklòric o estètic, en el cas dels missioners catalans les obres seran recollides més per un context polític. D'aquests inicis destaca l'obra *Romancer popular* de Marià Aguiló, amb l'interès de trobar en els cants populars la història de la terra catalana. Els interessos de Milà i Fontanals o Marià Aguiló no aplegaren melodies, tingueren interessos literaris, i també destacà la feina de Pelagi Briz amb el seu

recull de *Cançons de la terra* entre els anys 1866 i 1877, guardonat a l'Exposició de Viena el 1873. Pelagi Briz aplegà melodies en un total de 175 textos amb la voluntat de redreçar culturalment i nacional la societat catalana, però Briz seguia una metodologia romàntica i retocava les cançons. El primer a treballar amb rigor positivista va ser Felip Pedrell, d'acord amb una clara línia de recerca etnomusicològica, tal com es feia en altres països. El que interessava Pedrell, però, era l'element folklòric com a matèria primera per a la producció musical culta a Espanya. Si fins aleshores el recull de cançons s'havia fet des d'un punt de vista més literari, a partir de Pedrell es va fer amb un objectiu musicològic, tot marcant d'aquesta manera un model de recerca del país (Crivillé 1989-90).

Cal destacar també la figura d'Higini Anglès, que fou amb paraules de Josep Crivillé (Crivillé 1989-90) la figura aglutinant de la musicologia hispànica, i pels volts de 1904-1905 va començar les tasques de recol·lecció de cançons tradicionals, amb només tenia setze o disset anys. Anglès tingué l'esperit etnomusicològic, científic i comparativista, tal com li pertocava a l'època; va ser un home analític i alhora intuïtiu, i per això en destaquem la missió al Pirineu lleidatà l'any 1921, i la posterior, l'any 1922, per encàrrec de l'Obra del Cançoner a la comarca de Solsona i al Berguedà. Parlar d'aquestes dues personalitats i anteriorment haver-ho fet d'altres projectes en què la fotografia és present, com l'Arxiu d'Etnografia o el Centre Excursionista de Catalunya, ens permet situar-nos històricament i comprendre per què en el projecte de l'Obra del Cançoner es van implicar determinades personalitats, totes elles d'una enorme experiència en la metodologia científica i en el recull de coneixement, tant a nivell musical, literari com també fotogràfic, gràcies al suport i bona entesa del grup que va iniciar el projecte de l'Obra del Cançoner.

En definitiva, el coneixement de tot aquest panorama previ anterior a l'Obra del Cançoner que presento, permet comprendre molt millor els precedents de referència per al projecte de l'Obra, i com posteriorment aquesta prendrà les seves pròpies dreceres i característiques.

3. Metodologia

Per estudiar la fotografia de l'Obra del Cançoner he seguit els passos següents:

1. Per conèixer els documents que vull analitzar he fet, en primer lloc, una descripció de sèrie documental de les imatges de l'Obra del Cançoner. Fins al moment no se n'ha fet cap inventari seguint la normativa arxivística, per això vaig considerar important elaborar un primer inventari per sèries documentals de cada missió, i poder-

ne estudiar el contingut iconogràfic, l'abast geogràfic, i el paper de la fotografia dins la informació total que recull el projecte.

Aquest estudi exhaustiu i la descripció de les sèries fotogràfiques de cada missió m'han permès determinar un punt de partida per poder establir punts de comparació amb altres projectes; això ha comportat també una proposta d'ordenació i descripció de les imatges.

2. Seguidament he resseguit altres projectes, tant a Catalunya com a la resta d'Espanya, pel que fa a l'ús de la fotografia científica. Amb aquest estudi previ al moment social, polític i cultural de Catalunya i Espanya, permet veure les principals influències i fonts d'inspiració que arribaren a fer viure el projecte de l'Obra del Cançoner. L'estudi d'altres projectes ens ha permès establir-hi similituds i diferències pel que fa a metodologia i també a temàtiques retratades.
3. Una altra part del treball, l'he dedicat a la metodologia utilitzada per l'Obra del Cançoner a l'hora de recopilar les fotografies durant les missions, per veure l'existència o no d'alguns patrons coincidents i, així mateix, per mitjà de diferents documents de l'arxiu de l'Obra, especialment els diaris de camp, he fet un estudi esporàdic d'algunes missions sobre el paper de la fotografia en la recerca dels materials.
4. Tot seguit he analitzat de manera exhaustiva el contingut de les imatges: les temàtiques predominants i tota aquella informació rellevant en el context de l'Obra i més enllà dels objectius inicials, tot fent èmfasi en el valor documental i determinats paral·lelismes entre les fotografies, la música recollida, i també les memòries de les missions. En aquest sentit, atesa la magnitud de l'Obra del Cançoner, he fet l'anàlisi només a partir d'algunes missions, com les números 27, 36 i 37, entre d'altres, en què la fotografia té un paper rellevant.
5. Finalment, un cop estudiats els continguts fotogràfics, he arribat a un seguit de conclusions sobre la importància de la fotografia dins l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya i el seu valor documental intrínsec al projecte i externament, amb voluntat d'intentar conscienciar del valor de la fotografia com a document històric. Així mateix, queden apuntats futurs estudis referents a la fotografia en el marc de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya.

4. L'Obra del Cançoner Popular de Catalunya

4.1 El projecte de l'Obra del Cançoner, la materialització

El 6 de gener de 1922 tenia lloc la sessió inaugural de les tasques de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya. Entre els convocats hi havia 12 institucions: el Centre Excursionista de Catalunya, l'Institut d'Estudis Catalans, l'Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya o l'Esbart Català de Dansaires, entre d'altres. A més d'institucions, també hi foren convocades 28 persones, entre elles Felip Pedrell, Enric Morera, Joan Llongueras, Higiní Anglès, Aureli Capmany, Rossend Serra... Durant aquella sessió es va exposar el pla inicial de treball, que consistiria a inventariar totes les cançons publicades, les inèdites recollides per l'Orfeó i totes les que aportessin les entitats i persones convocades en aquella reunió. La direcció de l'Obra del Cançoner va considerar que un dels principals objectius era recollir les cançons i músiques populars amb tota la intensitat i extensió possibles.

Seguidament també se'n va fer una divulgació a Catalunya, a través de premsa i mitjançant una crida a mestres de capella, organistes, directors, professors, cantaires d'orfeons i professors d'escoles de cobles i orquestres, per tal que tinguessin coneixement i voluntat de contribuir-hi. En aquest sentit foren molt importants el donatiu de Marià Aguiló, amb uns 10.000 textos de cançons. Per intensificar la recerca, també es van fer concursos per premiar els reculls de cançons inèdites. De concursos, però, només se n'editaren dos, ja que es va veure que no permetien seguir un mateix sistema de recollida, i es decidí de no convocar-ne més.

A part d'aquesta crida, hi hauria també la suma de les missions a diferents indrets de Catalunya per a la recollida de cançons. En aquestes missions, algunes amb recollida de les cançons amb l'ús de fonògraf, i moltes també serien documentades gràcies a fotografies. Durant aquella primera sessió que fou presidida per Felip Pedrell, també es va decidir crear un consell consultiu amb persones designades del Centre Excursionista de Catalunya, l'Institut d'Estudis Catalans, l'Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya, l'Orfeó Català i la Fundació Concepció Rabell i Cibil.

En tercer lloc, es va crear la recerca sistemàtica mitjançant les missions a compte de l'Obra del Cançoner. La primera missió duta a terme fou la del musicòleg Higiní Anglès l'estiu del 1922, i se'n feren durant 14 anys seguits, fins al 1936. Les missions van ser realitzades per dues persones, una d'especialitzada en música folklòrica i la seva notació i l'altra persona dedicada als textos literaris i a la recollida de totes les dades i antecedents referents a cada cançó i a cada cantaire. A més, moltes de les missions van anar proveïdes d'una càmera fotogràfica per recollir les imatges durant la missió, i així poder donar informació

especial que fos objecte d'estudi en posteriors treballs etnològics. Cada missió, a més, lliurava una memòria amb les impressions, incidències i observacions respecte de la recerca efectuada. Tecnològicament, a més de la càmera fotogràfica, algunes de les missions, com ja hem dit, també incorporaven el fonògraf que enregistrava les cançons més difícils de transcriure.

Per fer el seguiment del treball de les missions s'anaren reunint els consells consultius, que fou on s'anà tractant de la metodologia, les informacions i diverses problemàtiques pròpies de les missions i els "missioners", i en què també s'especificava i parlava en determinats moments de la fotografia. Aquest tema i les referències sobre la fotografia que trobem en documents relacionats amb les missions centren els apartats següents.

4.2 L'estudi de la fotografia dins l'Obra del Cançoner , "sense precedents"

"La cançó és l'expressió més franca i espontània del sentiment i de la vida de la raça. Per això en la nostra cançó s'hi troba la fesomia dels nostres avis, l'accent de les nostres mares, té la dolça aspror de les muntanyes, la puresa del nostre cel i la sanitat del nostre mar, podríem dir que fa aquella olor de pa moreno pastat a les nostres masies, i té la fortalesa del vi de les nostres vinyes, és aigua fresca i regalada de les nostres fonts, és la fruita aspra i ensucrada de les nostres hores, té la flaire del codony tardoral que es tanca al calaix de la calaixera, és raig de sol, és brisa marina, és ombra sota un arbre, és aire de neu que talla la cara, és riu, és mar i, és encara cor de mare d'infant i d'enamorada." (Baldelló, 1923, p. 6)

Aquesta citació de Francesc Baldelló, tan descriptiva, ens obre la via al camp visual de la imatge, i ens fa preguntar què seria l'Obra del Cançoner sense la fotografia, ¿veuríem el projecte amb els mateixos ulls? Segurament no. La voluntat de plasmar amb fotografies la realitat d'una època esdevindrà un recurs imprescindible de qualsevol estudi científic, i en el cas de l'Obra del Cançoner, la fotografia obre llum als protagonistes de la Catalunya del primer terç del segle XX, especialment la Catalunya rural i la seva ànima més profunda; les cançons i les seves lletres ens diuen molt de la gent, però les imatges també ens parlen per si soles sobre la duresa de la vida, dels costums i de les tradicions més arrelades. Unes maneres de fer que, malauradament, en gran part s'han extingit i que, en contemplar-les, ens adonem de la importància d'aquell projecte a nivell musical i també del record d'allò que va ser Catalunya. Gràcies a projectes com aquests la nostra història es fa més viva i ens permet descobrir els nostres veritables orígens a través de diverses fonts, sense les quals la nostra percepció d'aquells indrets seria incompleta, per això documents com aquests cal que siguin preservats i investigats per posar en valor la nostra història.

L'Obra del Cançoner ha estat objecte d'estudi i de reflexió des dels seus inicis; en un principi destaquen els articles que s'escriuen des de la *Revista Musical Catalana*, a través de la qual

Francesc Pujol i altres personalitats en parlaven, i fins i tot també hem pogut trobar un article a la revista *D'Ací i D'allà* del 1927 que en parla i fins i tot publica quatre fotografies, i ens diu:

“Els subjectes més característics són retratats directament pels missioners, i a hores d'ara és ja considerable i molt curiosa la col·lecció de fotografies que de les missions realitzades posseeix l'Obra del Cançoner.” (J. Puig Pujades, 1927)

A part d'aquest article del 1927, en cap altre es fa esment especial de les fotografies, ja que no era ni de lluny l'objectiu de les missions (i fins i tot hem de recordar que en força missions no es van fer fotografies). Amb la finalització del projecte l'any 1936, no serà fins més endavant amb la reobertura de la *Revista Musical Catalana* l'any 1984 que tornem a trobar la recuperació i interès sobre el projecte.

Fins aquest moment què sabem de la fotografia sobre l'obra del cançoner? A partir de 1991, i amb l'arribada dels materials procedents de Suïssa, des de l'arxiu de Montserrat es va posar ordre als materials, es van inventariar i es van anar publicant en diferents volums una selecció de materials i les memòries de les missions. Dins el total d'aquests vint-i-un volums hi ha la publicació d'una part de les fotografies preses durant les missions, però només han estat recollides com un material més complementari. Els volums IV (fascicle I i II) hi consta l'inventari general de les missions i es des d'aquest volums on es van poder esmentar de cada missió si hi havia o no fotografies, doncs en el volum s'hi fa constar de cada missió la presència o no de les mateixes. Seguidament, a mesura que es van anar publicant volums trobem la presència d'imatges com a complement que il·lustra el material de l'obra del cançoner, trobem un total de 3668 imatges, de les quals en comptabilitzem 692 que han estat publicades en la selecció de materials editats de l'Obra del Cançoner, entre els volums I i XXI, n'hi ha, per tant, un volum important d'imatges inèdites.

D'altra banda, destaquem el volum número XXI, dedicat als materials especials fotogràfics de l'Obra de Cançoner on figura un inventari general del contingut fotogràfic que hi ha conservat dins la sèrie F, i amb la publicació dins aquest volum trobem 183 imatges que formen part de les 692 que esmentàvem.

Si bé el material d'arxiu ha estat curosament tractat i publicat en part a través dels treballs de Josep Massot i Montaner, que ha tingut cura d'estudiar-ne el contingut mantenint-ne l'ordre inicial. Les publicacions del material finalitzaren l'any 2011, i posteriorment Josep Massot ha anat estudiant i donant a conèixer altres materials de l'Obra del Cançoner arribats de Suïssa els últims anys, materials que s'han donat a conèixer a través de les publicacions: *A la ciutat dels llibres*, la segona i tercera sèries, publicades el 2016 i 2019, respectivament; “L'Obra del Cançoner és un pou sense fons que mai acaba d'exhaurir-se del tot” (Massot,

2019). D'aquests últims materials esmentats i dins la tercera sèrie d'aquesta publicació destaquem l'última missió de Palmira Jaquetti entre els anys 1936-37 a l'Hospital de Sant Pau i a Tona, de la qual tot i que només hi ha una fotografia, ens sorprèn per l'estètica, amb una Jaquetti envoltada de flors, com a record de la seva collita de cançons.

Paral·lelament, després de l'arribada del material a Montserrat diversos estudiosos – Salvador Rebés, Pare Artís, Jaume Ayats, Ramon Vilar, Josep Crivillé o Lluís Calvo, i sobretot Josep Massot–, han estudiat el fons a través de diverses ressenyes i articles, i és que la seva magna extensió fa que el projecte pugui ser estudiat des de molts punts de vista, i la fotografia encara que sigui un element complementari del projecte, n'és un.

Destaquem per últim la informació virtual que es va donar de l'Obra del cançoner a través de la pàgina web Univers Patxot, una iniciativa de la diputació de Barcelona que es va veure publicada l'any 2014. La web ha estat un instrument important per recollir el que va significar el mecenatge de Rafael Patxot, amb la informació més important relativa a l'Estudi de la Masia Catalana finançada també per ell, i l'Obra del Cançoner. Pel que fa el projecte de l'Obra, hi trobem al web tant un resum de totes les missions així com un exemple cantat de cadascuna d'elles.

Entre tots aquests estudis i articles escrits fins ara, no s'ha realitzat mai cap estudi específic referent a les fotografies, excepte de les imatges publicades dins els materials editats per l'Abadia de Montserrat, que tot i fer esment del nombre de fotografies i contingut general, se'n desconeix el contingut exhaustiu i l'abast informatiu que poden aportar unes imatges d'aquest tipus.

4.3 La fotografia dins la sistematització de recerca

Com hem vist en el punt número 1 d'aquest treball, una gran part de projectes científics del primer terç del segle XX anaven sempre acompanyats de la imatge fotogràfica; de fet, antigament les investigacions científiques sempre anaven acompanyades d'il·lustracions, i amb el descobriment de la fotografia, aquest invent va donar la possibilitat d'utilitzar la càmera per retratar de manera fidedigne l'objecte estudiat. En aquest cas, l'objecte estudiat era l'home, la dona i el seu entorn, i és a través de la fotografia, que ens mostra la realitat quotidiana d'aquells cantaires. Al voltant d'això ens fem algunes preguntes: quin paper hi jugava la fotografia?, ¿hi havia alguns criteris previs a l'hora de fer les fotografies?, o bé ¿com rebia la gent que els missioners els fessin fotografies? La lectura de les memòries que ens han quedat podem arribar a esbrinar alguna d'aquestes preguntes, però dins la metodologia de recol·lecció de cançons, la sistematització del fet fotogràfic no queda gaire clara. És evident, doncs, que el més important eren les cançons que es recollien i el màxim

de fidelitat en aquest aspecte. Veiem doncs alguns exemples que ens permeten copsar el paper de la fotografia dins la metodologia de recerca i la importància en què era presa per alguns missioners. Alhora, també podem veure com era tractada en algunes reunions del Consell Consultiu, el qual era encarregat d'organitzar el projecte, i alhora també llegim entre les memòries, com era rebuda la càmera pels cantaires. En primer lloc, vegem alguns dels aspectes sobre fotografia que foren tractats al Consell Consultiu.

Segons recull el Consell Consultiu del 19 d'abril de 1922, tant Carreras i Artau com el Sr. Duran manifestaren que era important recollir no només la lletra i la música, sinó també totes aquelles referències individuals, locals i folklòriques que ens donen la vida i l'ambient i sense les quals la cançó resta desvinculada i morta.

També durant la sisena reunió del Consell Consultiu, esdevingut el 22 de novembre, llegim:

“Seguidament fou mostrada als reunits una esplèndida i copiosa col·lecció de retrats dels diferents cançonaires utilitzats en la missió verificada a Santa Coloma de Farners i part amunt i cap a Olot, la qual col·lecció resulta un molt apreciable document gràfic que amb el material recollit i l'anecdolari corresponent acabarà d'arrodonir el fruit abundós i selecte de les missions”²

Posteriorment, al Consell Consultiu del 10 de novembre de 1923 es va creure necessari redactar unes “ordinacions” sobre la recollida de les cançons per un motiu d'ordre intern administratiu, a fi de dur a terme un contracte amb els missioners que formalitzés l'entrega del material recollit en un temps determinat. Entre els diferents punts de la reglamentació que redactaren es parlava que durant la missió es recolliria la tonada musical, la lletra, els complements folklòrics de cada cas i en casos determinats, a més, la impressió fonogràfica i la fotografia dels cantaires, i també s'encomana als missioners que facin un crònica en què hauran de redactar les impressions personals. Amb aquesta reglamentació es corrobora que la fotografia no va ser un element present en cada missió, tal com comprovarem amb el material que en queda.

També es palesa a les actes del Consell Consultiu la donació efectuada per Carreras i Artau d'un conjunt de fotografies de subjectes cançonaires de la missió d'Olot, i que per a la

---

² Consell Consultiu per a l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya. Reunió VI. Centre de Documentació de l'Orfeó Català. CAT CEDOC 2.1 1138

recollida de músiques de dansa, es van fer missions especials a tots els indrets on les investigacions ens han permès constatar l'existència de sonadors populars o de persones que recordaven bé les danses.

Els primer volums publicats sobre l'Obra del Cançoner, foren publicats l'any 1926, el 1928 i 1929. Del primer volum cal destacar les memòries que són il·lustrades amb profusió de cançons i músiques procedents de la recerca i amb fotografies dels cantaires més interessants. El tercer volum de l'edició dels materials, on s'inclouen les memòries de les missions, també destaca que cada memòria és il·lustrada amb gran nombre de cançons, retrats i vistes. Sobre la publicació d'aquest nou fascicle de materials del qual en parlar la reunió del consell consultiu del 12 d'abril de 1927, ens parla sobre un recull de cançons i retrats de cançonaires en la missió que va dur a terme Joan Tomàs a la Casa de la Caritat de Barcelona, sobre les fotografies s'esmenta en la reunió:

“Celebraren els presents la cura i la traça que cada vegada més es van mostrant els missioners per obtenir el retrat dels cançonaires com a document gràfic interessantíssim entre les materials de llur recerca. Aquesta laudatòria apreciació dels reunits fou, amb tota justícia, suggerida per aquesta col·lecció de retrats fotogràfics fets pel mestre Joan Tomàs”³.

El projecte de l'Obra del Cançoner fou clausurat el 1936 amb la guerra civil. Una part dels seus materials restaren a Barcelona i d'altres marxaren a Suïssa juntament amb Rafael Patxot que va marxar a l'exili. Així doncs, el material de milers i milers de cançons quedà disgregat en llocs diferents. A partir de l'any 1991, els materials de Suïssa tornaren a Catalunya i foren dipositats a l'arxiu del Monestir de Montserrat i catalogats pel pare Massot que poc a poc donà a conèixer els materials a través de diverses publicacions.

Del conjunt documental conservat de l'Obra del Cançoner, arran de la dispersió física el material es va classificar en diverses sèries: la sèrie A i B, pertanyent al material conservat a Barcelona, i la sèrie C i S, el procedent de Suïssa; a més, també cal tenir en compte els materials de Rossend Serra i Marià Aguiló que donaren a l'Obra del Cançoner, però no figuren com a material recollit a les missions, sinó que és material que ells conservaven com a col·lecció i que fou donat a l'Obra.

---

³ Actes del Consell Consultiu per a l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya. Reunió XVI p. 71. CEDOC 2.1 1138

A més, cal dir també que hi ha una sèrie denominada amb lletra F, que configuren 74 sobres amb fotografies, gran part d'elles pertanyents a les missions, i també dins la sèrie C, s'hi poden identificar diversos centenars d'imatges.

Hem de destacar que a més del recull de cançons, de cada missió hi ha una memòria de la recerca de les cançons, on el missioner explicava amb tot detall el viatge, com era el poble on eren trobades, l'allotjament, la rebuda dels habitants (si era bona o dolenta) i l'experiència de la recerca dels cantaires, juntament sovint amb la descripció del cantaire. En alguns d'aquests diaris hi havia també esment de l'ús del fonògraf per gravar les cançons, i també l'acte d'obtenció de les fotografies i el que suposava aquest fet en determinades missions. Les memòries, juntament amb les fotografies, són una eina documental excel·lent per a l'estudi etnològic de Catalunya: com eren les persones, els seus costums, com vivien, la vida diària... Se'ns dubte, llegir la memòria i alhora veure'n les fotografies ens fa sentir molt més a prop sobre qui eren aquells que custodiaven les cançons populars i com d'humils i alhora grans n'eren els testimonis; podríem titllar-ho de museus vius de la tradició oral, que amb l'Obra del Cançoner van poder preservar la memòria dels avantpassats.

Un altre aspecte que es pot deduir llegint les memòries, són molts exemples en què els missioners ens parlen de la seva experiència en fer fotografies. Entre aquestes llegim dins la missió número 27 empresa per Joan Tomàs i Joan Amades:

“Ens hauria dolgut molt no poder-ne tenir de fotografies, puix racialment es molt interessant i conserva un fort segell de l'agre de la terra”.⁴

Més endavant en la mateixa memòria ens comenta com l'oncle Jaume de la Gaita, accedeix plenament a deixar-ser fotografiar:

“Accedeix plenament a deixar-se fotografiar cerquem un lloc que'ns sembla adequat, i un xic desert, per no cridar l'atenció. Als pocs moments acud un aixam de mainada. Aviat corre la veu pel poble i fan cap dones i homes a veure com retratàvem el Tio Jaume de la gaita”.⁵

Així, Joan Tomàs i Joan Amades, en la seva missió 36 de l'Alt Empordà expliquen:

---

⁴ Arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie C, Carpeta 107, p.115.

⁵ Arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie C, Carpeta 107, p.140.

“Manifestem el greu que sentim per no poder fer una fotografia d’alguns cantaires, puig que l’endemà seran lluny de la població i quan ells revindran de la treballada nosaltres possiblement ja serem fora.”⁶

D’altra banda, dins la mateixa carpeta de la sèrie C95 de la missió 36, s’hi guarden les cròniques de missions d’altres indrets com la de Mataró on Amades i Tomàs ens expliquen l’objectiu de realitzar fotografies al ball d’en Serrallonga.

“El ball estava en ple desenvolupament, calia entrar aviat en avinença per obtenir-ne el nostre profit, entauem conversa amb el que feia d’estudiant que ben aviat va trametre la nova al mateix Serrallonga que en acabar la facècia es va posar a la nostra disposició. Li vàrem exposar el nostre objectiu que consistia especialment en treure fotografies de la colla, el bon home es va desfer per donar-nos tota mena de facilitats, traslladant-nos a la plaça de Cuba, lloc molt espaiós i assolellat on poguérem maniobrar bé baix el punt de vista fotogràfic”⁷.

També trobem altres casos en què s’explica com era rebut per part dels cantaires que els fessin fotografies; a vegades hi havia dificultats:

“Mentre dictava la lletra l’hem retratat, per sorpresa, i ha saltat com una lleona per fugir de davant l’objectiu. Ha dit una tercera cançó i després, s’ha negat rotundament a continuar. Hem aconseguit, més tard retratar-la, amb el seu consentiment, i més amics.”⁸

Aquests són alguns dels molts exemples on s’exposa l’experiència d’obtenir fotografies al llarg de la memòria, amb les facilitats o dificultats d’execució, i de manera indirecta ens retrata quina era la concepció de la fotografia dins la vida rural d’aquella època. En una de les missions de Baltasar Samper a Eivissa el 1927, ens explica com la cantaire va demanar si podien retratar els seus fills, la qual cosa constitueix un cas excepcional. Samper va dir que sí, però que s’ho havien de guanyar cercant gent que sabés cançons⁹.

La metodologia per al recull de les cançons no sembla seguir el mateix procés en totes les missions. Malgrat que tenien unes cèdules amb la informació que havien de recollir pel que fa a les cançons, pel que fa la part de les imatges la metodologia era diversa, i segons els

---

⁶ Arxiu de l’Obra del Cançoner Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l’Abadia de Montserrat. Sèrie C, Carpeta 095, p.94.

⁷ Arxiu de l’Obra del Cançoner Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l’Abadia de Montserrat. Sèrie C, Carpeta 095, p.267.

⁸ Arxiu de l’Obra del Cançoner Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l’Abadia de Montserrat. Sèrie C, Carpeta 080, p.74.

⁹ Arxiu de l’Obra del Cançoner Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l’Abadia de Montserrat. Sèrie C, Carpeta 103, p. 747

missioners, difereixen tant en qualitat com en informació recollida. Algunes són molt documentades: amb noms complets, el sobrenom de la persona, edat, ofici, lloc, i en d'altres hi ha només una part de la informació, i encara en d'altres no hi ha cap informació i hem de pensar que els retratats eren els cantaires. Altres vegades, però, aquesta informació hi és a mitges o simplement no n'hi consta cap, només la imatge.

També hem trobat les fotografies agrupades de diferents maneres. Tenim la sèrie documental C, en què algunes missions inclouen dins el mateix diari les fotografies realitzades, però en canvi hi ha un altre volum molt important d'imatges que ens trobem en l'anomenada sèrie F, amb el volum més important de fotografies.

A mesura que ens endinsem en l'estudi de les imatges i tot allò que en queda, de cada missió, veiem que no hi havia una metodologia precisa per al recull de fotografies, com tampoc no conservem imatges de totes les missions. Cada missió, segons la persona que l'emprenia, tenia una manera concreta i un estil específic a l'hora de fer les imatges, i cada missioner hi aporta el seu propi estil fotogràfic. També segons les missions veiem el gust per retratar amb més o menys interès tot el seu voltant, ja sigui els pobles amb els seus carrers, les cases per dintre o per fora; altres vegades són els paisatges, o fins i tot balls i festes, així com els habitants, imatges de grups de famílies o de nens.

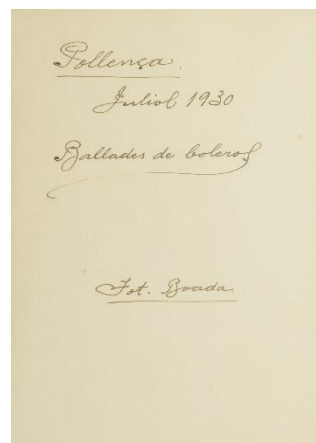

Figura 1. Ball de Boleros a Pollença durant la Missió 45 a Mallorca, realitzada per Baltasar Samper i Ramon Morey l'any 1930¹⁰

A més del contingut de les imatges, trobem missions en què les fotografies figuren adherides

---

¹⁰ Arxiu de l'Obra del Cançonero Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie F, Sobre 54.

complementàriament a la memòria de les missions, tot esdevenint en aquests casos una il·lustració del text que s'està explicant, mitjançant una imatge que queda més condicionada per l'argumentació del text.

La variabilitat de missioners aporta, doncs, sèries fotogràfiques amb molts contrastos, ja sigui tant pel contingut i la manera d'enfocar-ho com per la qualitat de les fotografies. En aquest sentit, el missioner era molt més lliure d'oferir la informació que creia adequada per complementar l'estudi de l'Obra del Cançoner, i també ens documenta sobre les dificultats que es podien trobar els fotògrafs aficionats no prou habituats a la fotografia, amb imatges desenfocades, borroses, mogudes o bé a la penombra, tot esdevenint també motiu d'estudi de l'evolució de la tècnica d'un fotògraf *amateur*.

Podem destacar igualment missions en les quals realment hi ha hagut un treball important a retratar els cantaires, mentre que en canvi en altres missions la fotografia suposa un complement del seu entorn, sense gaire anotacions referents als cantaires i en les quals es dona més importància a retratar l'entorn, les cases, els pobles o el paisatge.

D'altra banda, destaquem també que durant la recollida de cançons es feia la recollida de melodies que eren interpretades per aquells instrumentistes que trobaven al poble: així, entre les imatges apareixen flabiolaires, guitarristes, violinistes o timbalers, o el cas d'imatges dels propis instruments, com veiem en la missió número 27.

4.4 Els missioners i l'ús de la fotografia

Com ja ha quedat dit, no tots els missioners va emprar la fotografia, així, alguns la utilitzaren moltíssim, com el cas de les missions realitzades per Joan Tomàs, Baltasar Samper i Palmira Jaquetti, i en altres ocasions la fotografia és inexistent o no se n'ha conservat, per això és interessant veure en el proper resum que es mostra més avall quin és el volum de fotografies segons les missions i els missioners. Com a contrast, de missioners com Josep Barberà i Pere Bohigas, Joan Sala i Salaric, prevere i rector de Puig-rodon, o de Joan Just i Josep Roma, no tenim constància de fotografies.

Amb l'anàlisi de la fotografia, també podem veure com els missioners van voler documentar els seus moments en la recollida de les cançons, així com altres moments del viatge, per la qual cosa la fotografia funciona aquí com un vertader testimoni visual de les tasques, i en quin entorn i situació es feien. A les pàgines del dietari dels missioners es descriuen les situacions i els testimonis, però amb la fotografia i aquelles imatges que ens queden dels missioners, es documenta de manera transparent les circumstàncies en què es trobaven, quins mitjans tenien per recollir les cançons, les condicions amb què treballaven i

ocasionalment també la imatge del fonògraf emprat en algunes ocasions. Entre els missioners retratats trobem Joan Amades i Joan Tomàs, Baltasar Samper, Joan Llongueras i Palmira Jaquetti.

Seguidament indiquem el volum d'imatges de cada parella de missioners. A vegades, però, resulta difícil saber qui dels dos feia la fotografia, encara que en els casos de les missions a Mallorca amb Baltasar Samper, sabem que era aquest qui les feia; o que en el cas de les missions de Joan Tomàs i Joan Amades, qui majoritàriament les feia era Tomàs, tal com corroboren les imatges amb l'aparició només de Joan Amades.

Missioners	Número de missió i lloc de les missions amb fotografies	Nombre d'imatges
Higini Anglès i Pere Bohigas	1: Berguedà i Solsonès	18
Baltasar Samper i Josep M. Casas Homs	13: Illa de Mallorca	54
Baltasar Samper i Miquel Ferrà	8: Illa de Mallorca	32
Baltasar Samper i Ramon Morey	18: Mallorca (6) 37: Mallorca, Eivissa i Formentera (171) 45: Mallorca, Eivissa i Formentera: Ses Salines, Santanyí, Marratxí, Santa Eugènia, Calvià, Andratx, Estellencs, Banyalbufar. (203)	380
Baltasar Samper, Andreu Ferrer i Ramon Morey	52: Menorca i Mallorca: Santa Maria del Camí, Sant Llorenç des Cardassar, Muro, Campos. (251) 30: Mallorca i Menorca: Alaró, Artà, Felanitx, Alaró, Maó, Sant Lluís, Fornells, Alaior, Ferreries, Ciutadella. (478)	729
Dolors Porta Bauzà	63: Entorn Palma de Mallorca	18
Joan Amades	64: Moià	31
Joan Tomàs	19: Casa de la Caritat. Barcelona	14

Joan Amades i Joan Tomàs	<p>27: Vilanova i la Geltrú, Montblanc, Begues, Sant quinti de Medina i Sant Pere de Riudebitlles, Llinars, Sant Pere Molanta, Ripoll, Aldover, Calella,. (44)</p> <p>28: Varis indrets (82)</p> <p>36:Alt Empordà: Cadaqués i pobles costaners (101)</p> <p>41: Ribera del Segre. Segarra, Ribera del Sió, La Noguera. Gualter, Tiurana, Coscó, Solsona, Vilanova de l'Aguda, Guissona, Palau de Sanahuja, Agramunt, Les Pallargues, Blancafort, Balaguer, Cubells. (474)</p> <p>43: Comarques lleidatanes: Vilanova de Maià, Santa Maria de Meià, Alòs de Balaguer, Castelló de Farfanya, Menàrguens, Camarasa, Bellví, Poal, Anglesola, Antonia Vidal, Maria Castella, Lleida, Borges Blanques, Arbeka, Puigvert, Juneda, Torregrossa, Almacelles, Aitona, Alcarràs, Vilanova d'Alpicat, Alguaire, Albatàrrec, Sudanell. (149)</p> <p>48: Baix Llobregat i altres terres: Esplugues, Sant Vicenç dels Horts, Santa Eulàlia de Puig-Oriol, Santa Maria de Merlès, Corbera de Llobregat, Gavà, Sant Vicenç de Llaveneres, Castellbisbal, Espelt, Torrelles, Sant Joan Despí, Martorell, Pallegà. (87)</p> <p>49: Valls i Aiguafreda (6)</p> <p>53: Frontera catalana d'Aragó, la Ribera del Segre, les Garrigues i la Baixa Segarra (134)</p>	1077
Joan i Xavier Gols	55: Terres tarragonines. Comarques de Prades i el Priorat	34
Joan Llongueres i Joan Tomàs	<p>2: Santa Coloma de Farners, Brunyola, Sant Martí Sapresa, Anglès, Sant Pere d'Osor, Les Planes d'Olot, La Celleria i El Pasteral. (41)</p> <p>62: Vall de Ribes, La Cerdanya i Baridà. Llívia, Llò, Viliella, Talltendre, Guils, Ventolà, Montellà, Castellnou, Ribes de Freser, Bruguera, Planols, Campelles, Queralbs, Martinet, Sant Cristòfol de Toses, Aristot, Castellnou, Alp, Bascaran, Guils de Cerdanya, Eller. Santa Coloma de Farners, Brunyola, Sant Martí Sapresa, Anglès, Sant Pere d'Osor, les Planes d'Olot, La Celleria i El Pasteral. (90)</p>	131
Joan Tomàs i Antoni Bonell	16: La Garrotxa. Lladó, Figueres, Tortellà, Beuda, Olot, Besalú, Argelaguer, Castellfollit de la Roca, Sant Joan les Fonts, Montagut	101
Joan Tomàs i Esteve Albert	51: Mataró	7

Joan Tomàs i Lluís M. Millet	29: Alt Empordà: Lladó, Vilabertran, Alfar, Peralada, Vilanova de la Muga, Santa Llogaia, Castelló d'Empúries, Figueres, Bàscara, Parets d'Empordà, Cistella, Fortià, Vilamacolum, Torroella de Fluvià, Valveralla, Pau, Castelló d'Empúries, Vilajoan, Borrassà, Navata, Roses.	151
Joaquím i Just Sansalvador i Cortès	7: Comtat de Concentaina (Alacant)	51
Josep Roma i Joan Just	35: Camp de Tarragona i Conca de Barberà, Montblanc, Alcover.	35
Palmira Jaquetti i Enric D'Aoust	25: Pallars i Ribagorça. Gerri de la Sal, Vall Capdella, Alp, Tornafort, Serradell, Ortoneda, Aramunt, Senterada, Rivert, Tremp, la Pobla de Segur; Llarven, Montardit de Dalt (184) 34: Pallars: El Mesull, El pic de Servi, Das, Pont de Suert, Avellanos, Montiberri, Pont de Suert.(77) 38: Baix Empordà: Torroella de Montgrí, Verges, Pals i l'Escala. (26) 39: Ribagorça: Bohí, Barruera, Sant Climent de Taüll, Astell, La Pobleta de Bellveí, Paüls. (179) 42: L'Escala (34) 46: Baix Empordà: Verges, Marenyà, Tor, La Tallada, Jafre (51)	549
Palmira Jaquetti i Maria Carbó	11: La Seu d'Urgell, Pallars i Vall d'Aran. (12) 17: Pallars i Conca de Tremp. Esterri d'Àneu, Caregue, Tremp, Gavàs, Llesui, Gerri de la Sal, Sorpe, Llavorsí, Moró, Espot, Sant Miquel de la Vall (106) 47: Ribagorça i Pallars: Espluga de Serra; Llusa, Naens, Cadolla, Sarahís, Sarroca de Bellera, Puigcerver, Reguard, Sapeira, Santorens, Sarahís, Peracalç, Areny, Envall, Durro, Barruera, la Bastida de Bellera, Corroncui, Coll, Cèrvoles, Burguet, Berenui, Erill La Vall, Envall, Llesp, Monsó, Pinyana, Naent. (83)	201
Palmira Jaquetti i Mercè Porta	56: Tregurà i Setcases (61) 60: Molló, Prats de Molló i Pardines (52)	113
Xavier Gols i Antoni Brunet	54: Terres del Montsant: Albarca, Ulldemolins, Margalef, la Bisbal de Falset, Cabacés i Poboleda.	18

Taula 1 . Volum d'imatges recollides per cada missioner i llocs de la missió

Figura 2. Joan Llongueras a l'esquerra i Joan Tomàs a la dreta i el cantaire Mateu Garolera al bell mig, durant la missió a Santa Creu D'Horta (les Guilleries) 20 de juliol de 1922.¹¹

Entre el conjunt de missioners, podem veure com Joan Tomàs, Baltasar Samper i Palmira Jaquetti són els missioners amb un quantitat més gran de fotografies. Amb aquest ordre tenim, doncs, les missions en què participa Joan Tomàs, amb 1.481 fotografies; seguit molt de prop Baltasar Samper, amb un total de 1.195 imatges, i les missions amb Palmira Jaquetti, amb 863 fotografies. Per tant, aquests tres missioners i els seus col·laboradors podríem dir que captaren una part important de les imatges de l'Obra del Cançoner; la resta de les fotografies es repartiren entre altres missioners.

A través d'algunes cartes dirigides a Francesc Pujol, veiem en alguns dels missioners la referència a l'ús de la fotografia dins les missions; destaquem aquesta carta que escrivia Baltasar Samper a Francesc Pujol:

“Amic Caríssim: sembla que a fi podrem sortir amb en Cases cap a Mallorca. Si no hi ha nous entrebancs pensàvem partir aquesta mateixa setmana. El darrer dia que vaig parlar amb vostè ens oblidàrem de la màquina de retratar i no en trobo cap d'escaient. Em sap molt de greu i encara a Mallorca mateix miraré de trobar-ne una. Precisament el senyor Patxot ens va fer, com a darrera recomanació, l'advertència que portéssim moltes fotografies, com l'any passat,

---

¹¹ Arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie F, Sobre 2

i quedarà decebut si no ho fem així; és un detall important. Barcelona 8 d'agost de 1925.”¹²

També destaquem pel que fa a la qualitat i l'estil de la fotografia, que divergeix molt en funció de les missions, és a dir, de qui va fer-la. Si bé totes són documentals, sí que trobem determinades missions amb qualitats fotogràfiques diferents, i amb una perspectiva fotogràfica amb més o menys qualitat, ja sigui per l'enfocament de les imatges i la manera de retratar els missioners, o bé pel resultat final de les imatges, que poden ser més borroses, amb poc contrast, amb massa llum o massa ombra; òbviament, els missioners no eren fotògrafs experts i aquest fet en algunes missions empitjora la qualitat del document. També dins aquesta mateixa sèrie F volem destacar un conjunt de fotografies, 361 en total, que no formen part de missions concretes, sinó que són reculls d'imatges de danses i festivitats populars de Catalunya, així com també una petita part d'iconografia musical.

En una de les missions a Mallorca, l'any 1925, Samper ens diu:

“Aconseguida la confiança del subjecte, ens assèiem a terra si ens trobàvem al camp o en una cadira, si operàvem sots teulada, i ens trèiem de la butxaca o del rotllo embolicat els papers i quartilles, que és prudent de no portar encarpetats si un hom no e vol fer objecte de l'animadversió [...] en molt poques ocasions ens fou oferta una taula per obrar més còmodament” ¹³.

---

¹² Correspondència entre Francesc Pujol i Baltasar Samper. Centre de documentació de l'Orfeó Català (CEDOC). CAT CEDOC 3.2 2230

¹³ Materials de l'Obra del Cançoner. Memòries de Missions de Recerca Vol VI, 1996, p.312

Figura 3. Palmira Jaquetti prenent nota a una de les cantaires a Prats de Molló durant la missió número 60¹⁴. 1934

5. Estat actual de les imatges. Proposta de descripció, ordenació i classificació

Les imatges es troben actualment conservades a l'Arxiu de l'Abadia de Montserrat i els darrers anys s'han digitalitzat, la qual cosa fa que siguin disponibles a l'arxiu de la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural. D'una banda hi ha les imatges, guardades dins de sobres, cadascun arxivat amb la lletra F i un número correlatiu. El contingut d'aquests sobres és molt variable i no correspon a cadascuna de les missions. Són en total

---

¹⁴ Arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie F, Sobre 37

74 sobres, alguns dels quals corresponen a més d'una missió. Pel que fa al nombre de fotografies corresponents a la lletra F, n'hi ha un total de 2.496. D'altra banda, entre la documentació i els apunts guardats de cada missió trobem fotografies complementàries; dins la sèrie C sumen 1.250 fotografies, que igual que en el cas anterior, no corresponen a totes, sinó a algunes missions. A més a més, dins el grup de sobres amb la lletra F, un conjunt de 361 fotografies corresponen majoritàriament a balls i danses; segurament són imatges que es van recollir amb motiu d'un projecte paral·lel a l'Obra del Cançoner que també pretenia recollir els balls i entremesos d'arreu de Catalunya.

En total, es tracta de 4.107 imatges repartides en les sèries documentals que correspondrien a les missions, llevat dels sobres corresponent a balls i danses, en els quals no s'especifica exactament si pertanyen a alguna missió.

A partir d'aquí hem fet una primera anàlisi per veure quantes fotografies es van fer de cada missió i de quines missions no es conserven imatges, la qual cosa ens ha donat un mapa general de l'abast fotogràfic de cada missió. Del total de 66 missions, en tenim 39 que estan documentades fotogràficament.

Partint d'aquesta primera aproximació, presento tot seguit la descripció de la sèrie fotogràfica de l'Obra del Cançoner, i a continuació una proposta de descripció d'unitat documental composta de les fotografies de cada missió. Això significarà haver de casar imatges que pertanyen a diferents sobres i agrupar-les intel·lectualment amb altres imatges que figuren a la sèrie C. D'aquesta manera, la descripció de les imatges tindrà un sentit des del punt de vista de volum documental de cada missió. Tot seguit establim una descripció general referent a les sèries de fotogràfiques del projecte.

Fitxa descriptiva de la sèrie documental de fotografies pertanyent a l'Obra del Cançoner

1.1.Codi de referència

Arxiu de l'Abadia de Montserrat. Sèrie F i C de l'Obra del Cançoner

1.2.Nivell de descripció

Sèrie

1.3.Títol

Fons fotogràfic de l'Obra del Cançoner

1.4.Data/es Data de creació:

1922-1936

1.5.Volum i suport

4107 imatges. Suport paper

2. Àrea de context

2.1.Nom del/s productor/s

Consell Consultiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya

2.2 Història del productor

El projecte de l'Obra del Cançoner es va dur a terme sota la direcció del Consell Consultiu, que va ser creat per organitzar i fer el seguiment del projecte de l'Obra del Cançoner. Es va constituir el 6 de gener de 1922 a la sala de juntes del Palau de la Música Catalana. En formaven part nombroses personalitats i representants de diferents entitats catalanes. El Consell responsable del desenvolupament i control del projecte va tenir diverses reunions fins a l'any 1936, moment de la seva dissolució a causa de la Guerra Civil.

2.2. Història arxivística

Amb l'esclat de la Guerra Civil, una part del material es va quedar a Barcelona, una part de les cançons recollides van ser editades i copiades en net a partir d'una fitxa mare, però una altra part es va quedar sense classificar.

Una altra part d'arxiu va marxar Suïssa, on Rafael Patxot encarregat del finançament del projecte se'n va endur una part important del material.

Tant els materials de Suïssa com el que va quedar a Barcelona, va passar finalment en mans de l'arxiu del monestir de Montserrat, on allà es va establir un sistema de classificació per sèries documentals segons la seva procedència, i es va ordenar el material per missions.

En els darrers anys des del Centre de Documentació de la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural, en conveni amb Montserrat s'ha dut a terme una digitalització de tots els documents de les missions, per tal que la documentació es pugui consultar digitalment a dit Centre de Documentació.

3. Àrea de contingut i estructura

3.1. Abast i contingut

El conjunt de fotografies que formen part del projecte, abasten especialment les fotografies dels diferents cantaires que informaren als missioners de les cançons recollides, de fet, el nombre de fotografies d'homes i dones constitueix el volum més gran conservat d'entre tot el fons. Paral·lelament la documentació fotogràfica, documenta els oficis de diferents tipus, els pobles, els carrers, esglésies, paisatges i també instruments, intèrprets, balls i tradicions locals.

3.2 Sistema d'organització

En l'aspecte material o físic, les imatges es troben organitzades tal com van arribar de l'arxiu original, és a dir, dins els sobres corresponents, cadascun dels quals referits majoritàriament a una missió.

4. Àrea de condicions d'accés

4.1. Condicions d'accés.

Accés de les imatges digitalitzades al Centre de Documentació de la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural de la Generalitat

4.2. Condicions de reproducció

Reproducció seguint els criteris d'autorització de l'Arxiu del Monestir de Montserrat.

4.3. Llengües i escriptures dels documents

Català.

4.4 Característiques físiques i requeriments tècnics

En general, es troben en bon estat de conservació, tot i que algunes fotografies difícils de llegir a causa d'errades tècniques fotogràfiques, ja sigui durant la captura fotogràfica o bé durant el revelat fotogràfic.

6. Àrea de control de la descripció

6.1. Autoria i data/es

Descripció realitzada per Marta Grassot. Setembre del 2019.

Proposta de descripció per un reportatge documental corresponent a una missió. S'inclou un annex final amb la descripció dels reportatges fotogràfics de cadascuna de les missions.

Camp de descripció	Exemple de contingut	Notes sobre la descripció específica
Fons	Obra del Cançoner Popular	
Codi de referència	OCPC F1	(Número de registre nou.) Consta de l'acrònim del projecte i la lletra F referent a la sèrie fotografia.
Registre antic	F1	Correspon al número de registre dels sobres amb sèrie F i també en certs casos a les fotografies extretes de la sèrie C. Només hi fem constar aquells registres antics o s'hi ha trobat fotografia.
Nivell de descripció	Unitat documental composta	Correspon al conjunt del reportatge documental realitzat en una missió, o bé un seguit de fotografies trobades dins un mateix suport (sobre)
Títol	[Gent del Berguedà i Solsonès, testimonis de la missió número 1.]	Títol atribuït
Abast i contingut	Plans sencers i plans mitjans d'habitants del Berguedà i el Solsonès: homes i dones (la majoria d'edat avançada) i nenes. Al final dues imatges del paisatge sobre la població	Contingut general de les imatges
Número de missió	1	S'informa de la missió a què fa referència el registre
Data de creació	1922	Correspon a l'any de l'obtenció de la imatge
Volum i cromia	19 B/N	Per la inaccessibilitat física de les fotografies se n'exclou el format.
Conservació	Algunes imatges es mostren borroses, amb dificultat de lectura	S'indica el seu estat de conservació sempre que dificulti la seva lectura

Missioners. Documentació relacionada	Higini Anglès i Pere Bohigas	S'esmenta aquella documentació de la missió relacionada amb les fotografies
Topònims	Pallars i Conca de Tremp. Esterri d'Àneu, Caregue, Tremp, Gavàs, Llessui, Gerri de la Sal, Sorpe, Llavorsí, Moró, Espot, Sant Miquel de la Vall.	S'indica el lloc on han estat realitzades les fotografies. Tant la comarca, si hi consta, com els pobles. Es deixa en blanc si no hi consten.
Onomàstics	Joaquima Puiol, Teresa Farré, Adelaida Comella, Francesc Mora, Matilde Carrera, Josepa Lluet...	Correspon als noms trobats al revers de la fotografia i que indiquen els noms dels cantaires retratats. Es deixa en blanc si no hi consten
Matèries	Homes, Dones, Nenes, Paisatge	S'inclou un vocabulari controlat seguint la normativa de la LEMAC
Notes		S'hi afegirà qualsevol observació destacable sobre la sèrie documental que no es pugui introduir en cap altre camp.

Taula 2: Criteris de descripció per unitat documental composta

6. Abast i contingut de les imatges de l'obra del cançoner. Anàlisi temàtic

Un percentatge elevat de les fotografies ens mostra la gent de la Catalunya rural des de l'any 1922 fins al 1934, o sigui que el recull de fotografies esdevé un catàleg de cares i expressions, de vestits, pentinats, però també de les professions masculines i femenines, de la feina al camp, de les mestresses de casa i, en definitiva, d'allò a què es dedicaven la gent de la Catalunya rural.

Paral·lelament, durant les missions també es captaven fotografies dels pobles que visitaven i el seu entorn; d'aquesta manera queda reflectit el paisatge dels camps, les muntanyes, com també els carrers, els pobles, les esglésies, les masies i altres construccions antigues.

Endinsar-se en aquest costumari iconogràfic, ens fa parlar de la Catalunya rural de l'època. Si tenim en compte que l'Obra del Cançoner es un recull de cançons populars del territori català, la fotografia ens vol presentar com eren les persones que cantaven aquestes cançons, a què es dedicaven, com vivien, quina era la seva professió, amics, família, i el seu entorn. El conjunt de tot plegat ens aporta un coneixement més profund del projecte, no es tracta només de recuperar la música, si no també la gent que la feia, perquè la música sense el coneixement de la seva gent, no es pot arribar a entendre mai del tot, el pagès, la

mestressa de casa, el treball de camp, el clima, la terra, el paisatge, tot aportarà una comprensió més profunda de la cançó popular des de la seva arrel més singular.

Un dels elements més característics d'aquesta fotografia són els retrats de primer pla i de pla mitjà, la qual cosa fa que l'Obra del Cançoner esdevingui un catàleg d'expressions humanes, mirades i faccions que a vegades ens traslladen a com vivien aquelles persones. Mirem les fotos i ens ajuden a entendre els testimonis que conservaven la memòria de la cançó popular catalana.

Per exemple, en la missió 45, que va tenir lloc a Mallorca, amb imatges pertanyents al sobre F59, podem veure en alguna de les imatges en quin entorn es recollien les missions, i les dificultats que podien tenir els missioners en aquesta tasca, i, alhora les imatges ens donen testimoni sobre què podia representar per a la gent del poble. Durant la visita dels missioners, la gent s'amuntegava al seu entorn, i miraven atents la feina dels missioners, com a gent forana i alhora sàvia que sabia transcriure allò que escoltava. En algunes imatges apareix fins i tot el fonògraf i com enregistraven davant l'altaveu, la qual cosa no deixa de ser un document de gran valor iconogràfic.

6.1 El gènere informant. L'home i la dona

Analitzant les fotografies de les missions, un dels aspectes més rellevants és veure, a través del contingut, el gènere dels informants, qui eren els missioners i quin gènere hi predomina. El volum de què es disposa ja és un percentatge prou elevat com per afirmar que les dones són les principals aportadores de les cançons; així, hem trobat un total de 1.498 imatges amb presència de dones, mentre que en canvi l'home hi té un paper més minoritari, amb 486 imatges. Per comptabilitzar els gèneres, s'ha considerat el nombre de diferents dones o homes que apareixen a les fotografies de cada missió. Per tant, hem trobat dones o homes fotografiats en més d'una imatge, en el qual cas només ha estat comptat una vegada. D'altra banda, també ha sorgit el dubte de com comptabilitzar les fotos de grup. En aquests casos, en moltes ocasions no podem saber quantes persones que hi apareixen eren informants, i per aquesta raó en tals casos no s'han comptabilitzat dins el total.

D'alguna manera, aquests resultats es poden comparar amb altres estudis efectuats anteriorment, en què s'ha parlat sempre de la dona com a principal testimoni de la cançó popular. Una dona que majoritàriament és d'edat avançada.

En aquest sentit, ja fa anys la musicòloga Matilde Olarte (Salamanca, 2009), en l'estudi de les missions de Ruth Anderson i Kurt Schindler de les quals hem parlat anteriorment, presenta una anàlisi sobre la importància de la dona com a principal protagonista de la

transmissió de la tradició oral. Mitjançant l'estudi del treball de camp que va fer de Kurt Schindler, Olarte va poder comprovar la importància de moltes dones que li van transmetre molts cants populars. Passa el mateix amb les expedicions que va fer Ruth Anderson, on va anotant els noms i detalls dels informants per després plasmar a les seves fotografies aquells costums populars de les quals elles són portadores. La dona, doncs, serà la principal informant, transmissora i recopiladora de cançons i costums etnogràfics, com ara balls, indumentària, cançons infantils, de feinejar, o bé pròpiament cançons de treball.

Dins el gènere femení destaca especialment la missionera Palmira Jaquetti, que tal com explica Josefina Roma (Roma, 2005, p. 92-93), les persones que van ensenyar el patrimoni cançoner a Jaquetti van ser especialment dones:

“Destaca en les seves memòries el sentiment de complicitat amb les dones que li canten. Compren el seu dolor, el seu cansament, la solitud. Tot això fa de les seves descripcions uns retrats psicològics que ens ajuden a veure el món difícil, gens planer, d’aquelles dones.” (Roma, 2005, p.94)

Tot observant les expressions d’una gran quantitat de retrats de tots els informants, cal referir-se a un estudi de Joan Tomàs sobre el caràcter d’aquests informants, ja que a través del retrat podem arribar a comprendre quin tipus de cantaire podia ser. L’autor afirma (Tomàs, 1959, p. 2-3):

“Als cantors populars els podem classificar en els següents grups:

1. Els que tenen bona memòria i poden recordar les cançons sense canviar res.
2. Els que aprenen malament la cançó i al cantar-la modifiquen alguna nota, frase, canvien la modalitat o alteren el ritme. D’alguna manera aquests són artistes, que potser fan canvis perquè la cançó els hi emociona. Sovint aquests cantadors enriqueixen la cançó.
3. Per altra banda hi ha els cantaires que han après malament la cançó i que l’empobreixen, perquè tenen buits de memòria.
4. Els que apliquen una única melodia a qualsevol text, perquè no en saben cap altra.
5. Els que apliquen textos a melodies que no els hi corresponen ni pel seu caràcter ni pel seu ambient, ni pel seu ritme.
6. Els que no tenen una idea clara del que canten i confonen unes cançons amb altres barrejant textos de dues o més cançons.
7. Finalment els músics instrumentistes rústics, que sense tenir cap noció de solfeig, toquen violins, flautes, gaites, tambors, dolçaines, gralles, i altres instruments.

Podríem citar varis casos d’individus creadors de cançons populars, però ens limitarem a mencionar l'exemple d’una bona dona de la comarca d’Olot, que va cantar més de 150 cançons, era un cas de prodigiosa memòria, només comparable a la d’un asil de la casa de Caritat de Barcelona, anomenat l’hereu Mill, que va dictar més de 250 cançons. Aquests casos revelen que les persones que tenen aquest caudal de cançons populars les estimen i

les cultiven.

Figura 4. Brodadores de Ca Na Maria “Bel” a Santanyí, Mallorca. Missió 45 realitzada per Baltasar Samper i Ramon Morey l’any 1930.¹⁵

Per últim també caldria destacar el comentari de Noemi Espinosa (Espinosa, 2010, p. 661) a la seva tesi doctoral:

“Aviat es va donar compte d’un fet evident, del protagonisme de certs sectors de la societat que històricament mai van tenir, ens referim a dones i nens. Va fotografiar a les dones a l’interior de casa seva, mentre realitzaven les tasques domèstiques, però també al camp, i realitzant tasques agrícoles. Els hi va donar un lloc preeminent en el seu treball i les va retratar sense dramatisme.”

Aquí Espinosa es refereix al treball fotogràfic de Ruth Anderson, però quan llegim l’article ens adonem dels clars paral·lelismes amb l’Obra del Cançonero, en què les dones assumeixen un clar protagonisme.

---

¹⁵ Arxiu de l’Obra del Cançonero Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l’Abadia de Montserrat. Sèrie C, Carpeta 135

6.2 Els instruments. Iconografia musical

Les imatges ens permeten constatar els instruments més habituals a la terra de parla catalana. Cal destacar també que un mateix nom d'instrument no fa referència a una mateixa tipologia d'objecte, i que a vegades un mateix instrument pot tenir diversos noms en funció de la zona geogràfica. Quan parlem d'aquest tipus d'instrument no parlem d'un model totalment definit, sinó que hi pot haver diversos models, és a dir, certa varietat al voltant d'unes característiques. Els instruments dins aquest entorn popular estan molt vinculats a l'ús que en fa la persona.

Al llarg de les missions trobem testimonis instrumentals de diferents tipus. En primer lloc, en la recollida de tonades instrumentals, és habitual trobar moltes fotografies amb l'instrumentista i fins i tot fotografies de l'instrument sol, com és el cas de la missió 27. Altres vegades trobem dins la missió esporàdicament algun instrumentista habitual del seu poble que és retratat amb el seu instrument, en altres ocasions també trobem agrupacions instrumentals que s'han constituït i poden establir determinats serveis a festes majors dels pobles, i per últim veiem com també s'han recollit fotografies de balls populars on apareixen conjunts instrumentals.

Figura 5. Andreu Ferrer amb el violí a les Illes Balears durant la missió 30, realitzada per Baltasar Samper, Ramon Morey i Andreu Ferrer l'any 1927.¹⁶

¹⁶ Arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie C, Carpeta 080, p. 279

Entre les imatges, una altra de les informacions que podem trobar són els instruments musicals presents als pobles i també agrupacions musicals de les festes populars. Trobem un total de 409 imatges amb presència de tocadors d'instruments, i cal destacar especialment la missió número 27, l'any 1927, amb el recull de melodies per a instruments, una missió que va donar l'oportunitat de retratar molts instruments, tant amb el seu propi instrumentista com també fotografies amb instruments sols. En particular, hi ha fotografies amb presència d'instrumentistes i el seu instrument en 43 imatges, i els instruments són, per exemple, la gralla, acuradament descrita dins la memòria, al costat de la seva fotografia; també el flabiol, i destaquem dins aquesta missió la descripció de la colla dels Viles formada per tres músics: dos flabiolaires i un timbaler, els quals van ser fotografiats i interrogats sobre la seva tasca com a músics. En la majoria d'aquestes imatges, l'instrumentista és retratat tocant l'instrument i dins la pròpia memòria de la missió s'explica també el repertori interpretat, a vegades fins i tot substituint tota una orquestra durant les festes del poble.

També de la missió número 30, amb Baltasar Samper a Mallorca i a Menorca, destaquen unes imatges de grups instrumentals, sobretot els sonadors de balls a Migjorn, a Menorca, que tal com podem veure a la imatge que es conserva, està formada per guitarres i guitarrons de diferents mides. Entre altres exemples s'esmenta també el guitarrista Franceresco o el xeremier Bernat Servera tocant la cornamusa a Mallorca, on és habitual dir-ne xeremia.

En la missió nº 37 que va fer Baltasar Samper a Eivissa, veiem també la descripció fil per randa d'un dels instruments dels qual prengueren nota de la seva música:

“L'instrument anomenat a Eivissa flauta és un flabiol de llargada variable, que sol oscil·lar entre 30 i 40 centímetres, i amb sols quatre forats a l'extrem del tub: tres a la part superior i un a la inferior. La seva extensió és de poc més d'una octava i mitja, però els sons naturals rarament són utilitzats. El sonador se serveix, doncs, sempre dels harmònics amb una habilitat sorprenent.”¹⁷

---

¹⁷ Arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie C, Carpeta 103, p. 649

Figura 6. Els Formigas. Durant la missió 27 realitzada per Joan Amades i Joan Tomàs l'any 1927¹⁸.

Segons que ens explica la memòria de la missió:

“ [...] La colla és formada per tres individus dos flabiolaires i un timbaler. La dirigeix Ambrós Domenec de 50 anys d'ofici pagès natural de Llinàs, conegut per tot el Vallès pel Formiga. [...] El Formiga és ignorant de música però toca amb una gran afinació, amb un perfecte domini de l'instrument i amb un cert refinament artístic [...] Al Formiga no li cal saber de nota per ser un gran músic [...]”¹⁹.

6.3 Els oficis

Altres elements destacables i de caràcter destacable per a estudis etnològics són els oficis que podem veure representats a les imatges, uns oficis gran part dels quals ja s'han perdut, i que eren el mode de subsistència habitual de la Catalunya rural del moment. De fet, en aquest sentit són sovint els oficis el motiu que moltes cançons es conservessin de generació en generació.

Les imatges donen un abundant testimoni de les feines del camp de cada regió geogràfica,

---

¹⁸ Arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie C, Carpeta 107, p. 82

¹⁹ Arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie C, Carpeta 107, p. 77-79

i especialment de la vida a pagès. Podem trobar un centenar d'imatges relacionades amb els oficis, ja sigui aplicable a la feina de pagès o a altres feines referents a les dones, com ara brodadores, cosidores o espardenyeres. Així, les imatges també esdevenen un catàleg d'oficis rurals i dels mitjans de subsistència d'aquella època, unes feines moltes de les quals ja han desaparegut i que mostren la vida rural, tant a muntanya com a prop de la platja.

Trobem oficis artesanals a Mallorca, com fer *llatra*, tradicionalment associat a les dones, que apareix en una imatge de la missió número 30; aquest ofici és l'artesanía més coneguda i que identifica la població d'Artà. Aquest art popular consisteix en el trenat de fulles seques d'un tipus de palmera local, de les quals sortien cistelles i capells típics de Mallorca. També trobem altres oficis tradicionals a la missió 53 amb Joan Amades i Joan Tomàs, amb unes imatges dins la missió 52 d'una senyora en unes instal·lacions per teixir la llana, o bé, corresponent a la mateixa missió, amb unes noies cobrint unes ampolles amb vímet.

Les feines del camp, però, són les més abundants: des de cuidar la ramaderia, esquil·lar les ovelles, sembrar, segar, batre el blat o llaurar; són les imatges que es repeteixen més.

Figura 7. Senyora fent llatra. Missió número 30 a les Illes Balears realitzada per Baltasar Samper, Ramon Morey i Andreu Ferrer. 1927.²⁰

²⁰ Arxiu de l'Obra del Cançonero Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie C, Carpeta 080, p. 277

6.4 La indumentària

També els vestits i la indumentària ens criden especialment l'atenció: des de les dones d'avançada edat amb el mocador al cap vestides gairebé fins als peus, fins a les noies joves amb adorns i vestís cenyits, passant pel vestuari més propi de les festes populars. S'ha de destacar al llarg de les imatges una moda totalment austera pròpia dels vells cantaires, amb barretina, faixa i espadenyes, i les dones –especialment les més grans– amb mocador al cap. Altres vegades sorprenen imatges de noies joves amb vestits fins al genoll, cabells ben pentinats i arracades. També hem de destacar el vestuari utilitzat en determinades festes populars, retratat amb especial interès.

Tanmateix, s'hi destaca el vestuari de zones geogràfiques específiques, com les Illes, on té certes connotacions diferents i més extremades que a la resta de Catalunya, com és el cas del vestit tradicional de pagesa de les illes, amb una ornamentació extravagant basada en collars anomenada l'empedrada, especialment el vestit tradicional de la pagesa que encara s'utilitza avui per al ball popular de pagès.

També a Eivissa, de la seva missió l'any 1927, Baltasar Samper reporta el següent:

“Aquesta mateixa dona, havent parlat nosaltres de la indumentària típica del país i de les joies tan vistoses que es porten a Eivissa, s'ha prestat a vestir-se amb roba de dies de festa i a posar-se l'empedrada per tal que poguéssim retratar-la.²¹

---

²¹ Arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie C, Carpeta 103, p. 705

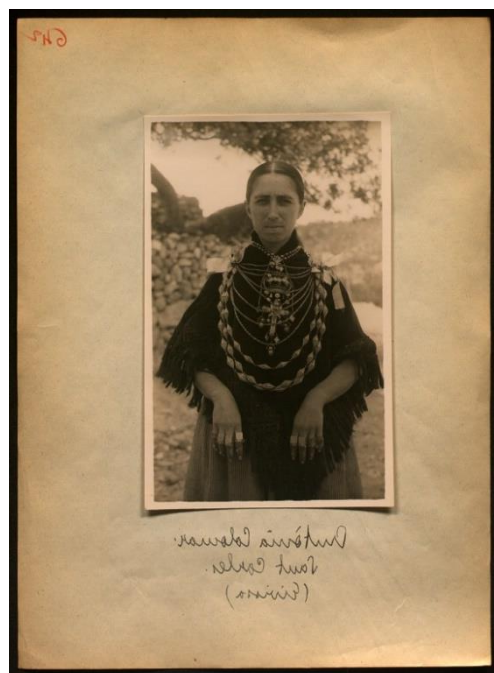

Figura 8. Antònia Colomar ensenyant l'empedrada, típica d'Eivissa. Fotografia presa durant la missió 37, realitzada per Baltasar Samper i Ramon Morey l'any 1928.²²

6.5 Esglésies i paisatges

“Si bé és cert que la collita va ésser poc abundosa, tinguérem en canvi, la compensació del gaudi de paisatges esplèndids i únics, i de viure escenes, moltes vegades pintoresques i interessants.” (Tomàs, 1935, p. 493).

Cròniques com aquesta de Joan Tomàs fan pensar en la importància de la imatge per valorar d'una manera més evident el redactat de les memòries de les missions, ja que si potser la collita no havia estat prou bona, la fotografia en permetia recollir altres informacions rellevants.

Tampoc no podem deixar d'esmentar la presència d'esglésies i paisatges, que ens aporten un testimoni més de les poblacions per on van passar els missioners, ni els 118 retrats d'esglésies d'arreu de Catalunya, que ens aporten informació valuosa del patrimoni arquitectònic, a les quals sumariem les fotografies de cases, masies i altres fortificacions que sovint són aportades pels missioners. Cal destacar que fins i tot un seguit d'imatges realitzades per Baltasar Samper en les missions de Menorca van ser portades també com

²² Arxiu de l'Obra del Cançonero Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie C, Carpeta 103, p.642

elements per afegir dins l'Estudi de la Masia Catalana. Així, són destacables algunes imatges d'iconografia d'instruments musicals presents en algunes esglésies; per exemple, el sobre amb registre antic F49 mostra iconografia musical amb alguns capitells romànics, sense saber-ne la procedència, i F56 mostra 16 imatges amb iconografia de la catedral de Tarragona, concretament al cadirat del cor i la col·lecció de tapissos del museu diocesà.

6.6 La gent

Figura 9. La gent a Mallorca. Missió número 52, realitzada per Baltasar Samper i Andreu Ferrer i Ramon Morey l'any 1932.²³

Per últim s'ha de fer èmfasi en el conjunt de fotografies de moltes missions que reflecteixen la societat rural del moment; així, entre les imatges no només s'observen els cantaires, sinó també nens i nenes, i membres de la mateixa família dels cantaires, que igualment eren retratats. De fotografies de grup, en trobem en nombroses ocasions; cal entendre que a vegades, quan el missioner recollia les cançons, els grups de gent s'amuntegaven entorn seu, i en d'altres la recollida de peces justament es feia allà on hi havia un grup de gent fent una mateixa tasca. Aquest tipus de fotografia tampoc ens deixa indiferent, ja que si

²³ Arxiu de l'Obra del Cançonero Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie F, Sobre 74.

bé els retrats dels cantaires tenen la seva pròpia personalitat, els retrats de grup ens parlen d'un contingut etnogràfic i antropològic interessant, i d'altres vegades esdevenen composicions pictòriques bellament formades que a segon terme ens parlen de com vivien a aquella època. Els objectes, els animals, la indumentària, els pentinats, i l'entorn que els envolta, ens informen una mica més enllà de l'objectiu primari de l'obra del Cançoner.

Figura 10. Missió a la frontera catalana de l'Aragó, la Ribera del Segre, les Garrigues i la Baixa Segarra realitzada per Joan Tomàs i Joan Amades l'any 1932.²⁴

6.7 Festes i tradicions

Per últim s'ha de comentar l'existència d'una sèrie de fotografies que no es troben relacionades amb cap missió en particular, però que estan incloses també dins la mateixa sèrie fotogràfica F. Es tracta d'un conjunt d'imatges que testimonien festes, personatges i balls populars de Catalunya, entre les quals: balls de Vilafranca, d'Olot, Sant Quintí de Mediona, Castellterçol i Sant Feliu de Codines. O també en algunes de les missions, com la número 13, a Mallorca, amb imatges del ball dels cossiers que comprèn un grup de danses populars mallorquines que es ballen a diferents pobles de l'illa, com ara Manacor, Alaró, Algaida, Montuïri, Inca, Pollença i Son Sardina.

Tal com s'indica als sobres, moltes d'aquestes fotografies es van recollir amb motiu del projecte paral·lel dins l'Obra del Cançoner, que va impulsar Francesc Pujol, titulat

---

²⁴ Arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie F, Sobre 31

Diccionari de la dansa, dels entremesos i dels instruments de música i sonadors, realitzat efectivament per Francesc Pujol juntament amb Joan Amades, tal com constata el títol dels sobres “Entremesos” dins del qual es guarden.

Figura 11. La Moixiganga de Valls. Missió 35, realitzada per Josep Roma i Joan Just. Un ball recuperat el 1991, data a partir de la qual ja es va tornar a representar. Fotografia: Pere Català Pic²⁵.

---

²⁵ Arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie C, Carpeta 91, sense número pàgina.

7 . La interrelació documental entre fotografia, música i textos, punts de trobada.

A l'hora d'establir interrelacions entre música, textos i fotografies, trobem espais diferents per fer-ho. El primer de tots i més evident és el de les imatges que ens mostren elements musicals, és a dir, iconografia musical: els casos més clars serien els instrumentistes i els imatges d'instruments, agrupacions instrumentals en imatges, o el cas d'imatges relacionades amb festes populars i balls populars.

Des d'aquest punt de vista, tal com hem vist en l'apartat anterior, la iconografia ens pot donar molts detalls sobre els instruments de l'època, però també quins eren els més propers dins l'àmbit popular, com es tocaven i quines eren les agrupacions més freqüents; en aquest cas, la interpretació de la imatge és relativament senzilla a partir de la iconografia que s'hi representa.

Com a segona interrelació del trinomi proposat (fotografia, música i textos), es poden establir vincles sobre si el propi contingut de les imatges o allò que hi veiem reforça el contingut o el significat del que es va recollir especialment en les memòries de cada missió. Aquest segon aspecte genera una major necessitat de saber tot allò que s'ha recollit en cada missió, especialment el que n'expliquen les memòries, i comparar-ho de manera exhaustiva amb les fotografies. Sovint les memòries ens permeten establir paral·lelismes entre la descripció escrita i les seves fotografies; per exemple, en el cas de la missió a l'Urgell de Palmira Jaquetti i Maria Carbó, la memòria ens parla des d'un inici de les velletes de l'asil on van anar a recollir cançons, i entre elles la Jerònima, que en la memòria és descrita físicament amb trets que després podrem comprovar a través de les fotografies.

“El seu nasset i barba cerquen d'estrènyer més llur veïnatge: quatre cabells ben enclenxinats, tots negres, l'excusen de dur res damunt el cap. Com l'abella, és prima de cintura i va ben cossada. Una altra coneixença: Roseta, vella, petitona, grassa, alegre, lleugera com un esquírol, amb mocador al cap, ben abrigada de cos ”. (Massot i Muntaner, 1996, vol VI, p. 101)

La relació entre la fotografia i allò que ens descriuen les memòries és relativament senzilla de fer, ja que molt sovint també aquestes imatges són inserides dins la pròpia memòria com un element que il·lustra allò que estan explicant els propis cantaires, fins al paisatge o altres elements rellevants.

Així mateix, Baltasar Samper descriu el següent:

“Mentre anàvem cap a la botiga, hem sentit una flauta que refilava d’una manera meravellosa, Ens hem aturat a escoltar i ens han informat que era el sonador Marian Costa, famós a tota Eivissa, el qual, previngut ja de la nostra visita, ens preparava i assajava amb gran delit [...]. L’hem trobat a la porta de casa seva, sonant amb un magnífic entusiasme”²⁶.

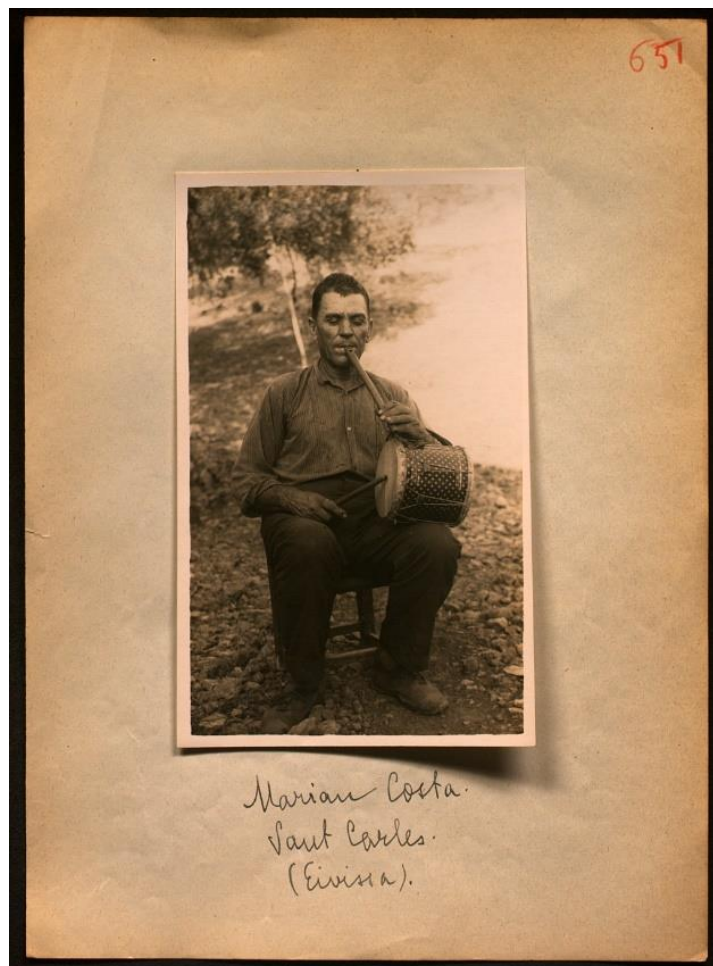

Figura 12. Marian Costa, tocant el flabiol i el tamborí.
Missió 37 a Eivissa realitzada per Baltasar Samper i Ramon Morey el 1928.²⁷

---

²⁶ Arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie C, Carpeta 103, p. 645-46

²⁷ Arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie C, Carpeta 103, p. 651

Una tercera interrelació en què podem establir un nexe en comú entre les cançons i les imatges és veure en quins moments es solien cantar aquestes cançons, i com els temes o el moment en què es cantaven estaven relacionades amb la imatge, tot completant i reforçant d'aquesta manera el significat de la cançó. Per tal d'establir aquesta relació entre el que apareix a les imatges i el tipus de cançons trobades, ens remetem al que explica Francesc Pujol i Pons (Pujol, 1946, p. 22) al seu article sobre la classificació de les cançons populars, on comenta que el millor sistema per classificar les cançons populars és disgregar-ne els elements constitutius i prescindir del dualisme dels seus components i basar la classificació en el text o en la qualificació genèrica segons els casos. Partint d'aquest aspecte, Pujol fa cinc grans classificacions: costums, treballs del camp, oficis, petitòries i religioses, una classificació que segons el mateix autor es podria anar ampliant. Aquesta classificació ens permet establir un nexe en comú amb les imatges que podem arribar a trobar a través d'uns gèneres fotogràfics relativament similars, tal com hem comprovat a l'apartat anterior, i en el cas de la fotografia encara podem anar més enllà a l'hora de determinar altres gèneres temàtics dels que proposa Pujol. D'altra banda, però, també ens parla de la classificació de les danses en tres grups: danses cantades, danses vocals i instruments, i danses enterament instrumentals, gèneres que també podem veure reflectits a través d'algunes de les imatges recollides.

Així doncs, i un cop analitzats els continguts a l'apartat sisè d'aquest treball de recerca, la classificació de les cançons presents en l'Obra del Cançoner té clarament el seu paral·lelisme en les imatges, i per tant, la temàtica i la representació gràfica es veuen complementades de manera recíproca; així s'exemplifica entre les imatges d'escenes de pagès, mestresses de casa o altres moments de la vida rural, on queden clares quines activitats es solien cantar les cançons.

Seguint aquesta mateixa tendència de Francesc Pujol, el missioner Joan Tomàs –un dels que va fer més fotografies– especifica en un article (Tomàs, 1966, p. 225-227) de manera molt detallada les cançons populars de treball, i comenta que es poden dividir entre les cançons de pagès (segar, llaurar, batre...) i les cançons d'oficis diversos derivats de les feines agrícoles, com ara filadora, pastor, moliner, o bé oficis aliens al camp, com són mariners, pescadors, venedors, sabaters, cosidores, espardenyera... Paral·lelament als comentaris de Tomàs i Pujol, hem trobat nombroses fotografies que exemplifiquen la recollida de les cançons i l'activitat durant les qual es cantaven; així, hem vist cosidores i broadores, filadores, sabaters, teixidors, ramaders i esquiladores, i molts moments de la vida de pagès, ja sigui llaurant o batent el blat. Així doncs, les

fotografies contextualitzen de manera evident en quines activitats es cantaven les cançons.

Figura 13. Joana Gener i el seu pare a Mallorca, en un taller de fer sabates. Missió 52 de Baltasar Samper, Andreu Ferrer i Ramon Morey l'any 1932.²⁸

Per últim, cal esmentar que la interrelació entre la lletra de la cançó i el contingut de les imatges és pràcticament inexistent, ja que les obres i les històries que s'expliquen a través del text van ser concebudes en un moment diferent de les imatges. S'ha d'assenyalar que el contingut de la lletra va molt més enllà de la persona que la canta o de l'època d'arreplega, i és per això que la fotografia no es pot relacionar amb els textos, malgrat que ens parla d'aquells que la van guardar a la memòria i de les circumstàncies en què es podia cantar.

El musicògraf José Subirà (Subirà, 1921) es refereix al poder de la música folklòrica com a font d'inspiració de la música erudita; la música dels nostres orígens musicals mai s'ha de subestimar i sovint és la font principal de creació musical de molts països. Per la seva banda, escriu el compositor Lluís Romeu: " [...] digueu-me el nom de un músic que no hagi commogut el món sense fer art de la seva terra" (Romeu, 1920, 16). Romeu recorda que la cançó popular permet a totes les persones de gaudir-ne, la qual cosa, en prendre testimoni fotogràfic d'aquells que la canten, la cançó al capdavant permet disposar testimoni de totes les classes socials, i, per tant, la música esdevé font important de coneixement humà, que alhora ens permet abastar totes les capes socials. I afegeix Romeu: "La cançó popular és forta perquè és el mirall dels sentiments del poble català,

---

²⁸ Arxiu de l'Obra del Cançonero Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie F, Sobre 74.

és l'ànima d'una raça [...] però sempre és forta per la seva mateixa rusticitat perquè expressa amb tota la franquesa, perquè parla clar i català.” (Romeu, 1920, p.13). Així doncs, quin millor mirall hi ha que la fotografia per veure l'ànima d'un poble en els ulls de tots aquells que l'expressen? Fotografia i música expressen l'ànima, si bé d'una manera diferent i les dues conjuntament es reforcen en el sentit de fer reviure allò que el poble és, amb tota la seva transparència, igual que les fotografies documentals; no hi ha cap intent d'ocultar res, tot esdevé natural i sense artificis.

En definitiva, la fotografia dona encara més vida a les cançons, les dota encara més de significat, i no només permet de fer presents com eren els que les cantaven, sinó també com eren. En un moment en què pràcticament s'han conservat molt pocs fragments de les gravacions, la fotografia esdevé un element indispensable que reforça el context d'aquell moment i ens recull l'ànima del poble d'una manera clara.

Fig 14.

Fig. 15.

Figura 14. Magdalena Sureda . Son Cervera. Mallorca. Missió de Baltasar Samper, Andreu Ferrer i Ramon Morey l'any 1932 ²⁹

---

²⁹ Arxiu de l'Obra del Cançoners Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie F, Sobre 74

Figura 15. Una cantaire de Mallorca l'any 1930. Missió 45 realitzada per Baltasar Samper i Ramon Morey ³⁰

8. Conclusions. El valor documental de la fotografia més enllà de l'Obra del Cançoner i la seva relació amb altres projectes documentals.

Tal com diu Emilio Luis Lara :

“La fotografia no només constitueix un objecte amb el que obtenir un gaudi estètic, lúdic, didàctic, etc... sinó que posseeix un valor polisèmic, doncs com a fenomen complexa, és un gresol en el que es fonen múltiples valors i funcions. Un d'aquests valors és el documental.” (Lara López, 2005)

Dins cada context la fotografia és cabdal, però val a dir també que en l'Obra del Cançoner no serà tan indispensable com en altres projectes, perquè la fotografia en aquest cas esdevé un complement del document més important, el recull de les cançons. No obstant això, d'acord amb l'objectiu de l'Obra del Cançoner, queda prou clar que per entendre el significat de les cançons cal prendre nota de tot el seu entorn i dels propis cantaires, i amb aquest objectiu la fotografia esdevé un recurs excel·lent que completa tot el projecte d'estudi i recerca, i resulta d'una gran utilitat documental.

Sobre les fotografies en si, també podem apreciar que abunden especialment els retrats de pla mitjà, o fins i tot en primer pla, fet que permet copsar amb tota transparència la fisonomia d'aquells cantaires. Dels projectes científics esmentats al punt 1 d'aquest treball, n'hi ha dos especialment que s'acosten al projecte de l'Obra del Cançoner: l'un és el projecte de l'Arxiu Etnogràfic de Catalunya, que igual que l'Obra, documenta la vida rural de Catalunya a l'època just abans que ho fes l'Obra del Cançoner; i d'altra banda, encara que amb objectius molt diferents, hi hauria el projecte de la Hispanic Society amb Ruth Anderson, i després amb Kurt Schindler, veritable predecessor del primer recull de cançons populars abans que ho fes l'Obra del Cançoner. Ambdós projectes, igual que el de l'Arxiu Etnogràfic, tenien interès en els costums de la vida d'un poble, l'home hi era important, però no tant des del punt de vista psicològic i sentimental. En el cas de les missions encomanades per la Hispanic Society, es donava una visió més romàntica o pintoresca, mentre que en el cas de l'Arxiu Etnogràfic se'n prioritzava una visió més científica; malgrat tot, val a dir que el projecte de la Hispanic Society of America

---

³⁰ Arxiu de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya, consultat a la Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural i propietat de l'Abadia de Montserrat. Sèrie F, Sobre 59

també tenia una metodologia molt ben sistematitzada de recerca.

Comparant-ho amb aquests altres projectes, l'Obra del Cançoner aporta un aspecte innovador fotogràficament parlant, i és que per primera vegada s'ofereix un catàleg de rostres de la vida rural de Catalunya, tal com si es tractessin de peces d'art. En canvi, el projecte de l'Arxiu Etnogràfic de Catalunya i de la Hispànic Society s'interessen més per l'home al seu entorn, tradició i costums, i no és tan habitual que hi surti en primer pla.

Així doncs, la fotografia dins l'Obra del Cançoner aporta un catàleg de personalitats de tots els gèneres i edats, en què a més a més es deixa testimoni dels seus vestits, feines, cases, famílies i costums diversos. L'Obra, era un projecte realment molt diferent a tots els altres, ja que tractava de recollir testimoni oral del nostre patrimoni immaterial, i això requeria uns missioners especialitzats, per bé que la documentació fotogràfica no va ser obra de cap fotògraf professional, fet que no dificulta el testimoni com a objecte fotogràfic, el qual esdevé tant vàlid com en qualsevol altre missió en què la fotografia sigui essencial. El que diferencia de l'arxiu de l'Obra del Cançoner respecte de les imatges del projecte de l'Arxiu Etnogràfic tot i que també hi aparegui, és que el primer presenta un reflex més viu i intens de l'home, la dona i la família. Hi predominen els retrats de persones i això ens acosta d'una manera especial a la fotografia etnogràfica i folklòrica; no només hi apareixen les tradicions, sinó també un retrat de l'ànima humana al seu propi entorn. En l'Obra del Cançoner el recull de les imatges s'afavoreix més per la necessitat de documentar de manera molt més directa la persona i no només el seu entorn i/o tradició, i aquí rau l'especificitat i singularitat d'aquest fons.

El principal objectiu de l'Obra del Cançoner era recuperar el patrimoni immaterial, la melodia i la lletra en perill de pèrdua, igual com si fossin obres d'art, però tradicions folklòriques, antics edificis o qualsevol altre element del folklore. A més, el sentir del poble es recull a través de la música i les seves fotografies, on les mirades i els gestos parlen per si mateixos.

La nostra anàlisi també permet considerar el contrast extraordinari entre la fotografia de galeria amb la gent que vivia a ciutat, i la fotografia rural, molt més propera a la realitat. Quan es posen totes dues menes de fotografies de costat, ens adonem de la veracitat majúscula que mostren les imatges recollides per projectes com és el centre d'aquest treball, amb imatges a peu de carrer, al camp o a l'interior de les cases, a l'exterior de les masies, entre els animals, les plantes o qualsevol paratge natural. Entrem en un altre món, el món real de la vida als pobles, unes imatges que van més enllà dels testimonis que cantaven cançons, ens parlen de l'ànima visual del poble, de la seva essència, una essència que per als músics es veu reflectida en la melodia i els textos.

Pel que fa a la metodologia en l'obtenció de fotografies, també difereixen, en el cas de l'Obra del Cançoner, perquè malgrat que inicialment les fotografies van ser posades per sobres seguint un número correlatiu, sembla que aquest material no va ser ordenat des d'un inici i va quedar sense ordre un cop arribat de Suïssa. En el cas de la Hispanic Society of America, hi havia intent d'ordre i classificació. En el nostre cas, a l'Obra del Cançoner la fotografia va quedar en un segon pla, no hi havia un interès per exemple a separar les fotografies per temàtiques, com sí que era el cas del projecte de la Hispanic Society, i les imatges van quedar simplement segmentades per missions.

Si ho mirem des del punt de vista temàtic, l'anàlisi del contingut de les imatges ens podria fer pensar també que, per a un estudi etnològic i antropològic de la Catalunya del moment, se'n podria fer una divisió intel·lectual per temes, a fi de veure l'abast informatiu que ens aporta el conjunt del fons. Tornant a l'estudi de Ruth Anderson, entre els temes presents trobem per exemple, els oficis, les festes religioses, el vestuari popular, els modes de subsistència, els edificis i paisatges, i també una part important de col·lecció fotogràfica dedicada a la dansa, aspectes tots presents igualment a l'Obra del Cançoner, però en el cas del projecte estudiat aquí, pràcticament no trobem imatges d'obra d'art, un aspecte al qual es dedica sovint l'estudi de Ruth Anderson.

En definitiva, hem pogut obtenir una gran part dels resultats que teníem previst com a plantejament inicial a partir de la nostra metodologia. En primer lloc, donar coneixement complet del volum fotogràfic i el seu contingut temàtic. Pel que fa al volum fotogràfic, he tingut en compte que tot i no separar les fotografies de cadascun dels seus sobres, aquests no corresponen a una sola missió, sinó que diversos sobres poden pertànyer a una mateixa missió, i altres vegades un sobre pot contenir fotografies de diverses missions, i per això ha calgut molta cura a veure la repetició de clixés en diferents sobres, com també he observat la repetició d'imatges entre les sèries F i C, per això el recompte final d'imatges no ha estat fàcil.

En segon lloc, una altra qüestió rellevant ha estat la descripció fotogràfica, que figura en l'annex. Crec que pot ser un punt de partida important per fer-ne en un futur una descripció exhaustiva de cadascuna de les imatges, per exemple tal com avui dia es troben descrites les imatges de l'Arxiu Etnogràfic de Catalunya. Per últim, també he pogut establir paral·lelismes entre aquest projecte a nivell fotogràfic i altres projectes similars relacionats especialment amb la fotografia etnogràfica.

També he pogut estudiar les interrelacions entre les fotografies, els textos i les temàtiques musicals, fet que denota el valor de la fotografia com un element sovint

indispensable per entendre el conjunt de la recollida d'informació, i el fet que moltes vegades no hi sigui present, en denota encara més el valor quan sí que hi és. Tanmateix, cal remarcar que aquesta anàlisi té encara un llarg camí per recórrer, ja que seria molt interessant fer un estudi comparatiu de totes les missions amb imatges comparant-ho amb les memòries de cadascuna. Una tasca que en aquest treball ha quedat delimitada als fragments d'algunes missions, per veure les possibilitats de com es reforça el text, juntament amb la fotografia, i a la inversa.

A través de l'anàlisi dels continguts i de tots aquells detalls que ens poden aportar les fotografies, descobrim que la fotografia va més enllà dels objectius principals de l'Obra del Cançoner, consideració que ens aporta una valuosa font d'informació sobre la Catalunya i la seva realitat social durant gairebé quinze anys, just abans de l'esclat de la Guerra Civil. Així, veiem com els missioners, tot i el seu interès exhaustiu per recollir les cançons a través de les seves memòries i especialment les fotografies, ens donen testimoni de tota una generació. En síntesi, amb aquest treball final de postgrau he volgut posar en valor aquesta part de continguts, que depassen l'objectiu de l'Obra del Cançoner, tal com demostra la comparació amb altres projectes.

Més enllà de contextualitzar aquest projecte amb altres que es realitzaren paral·lelament en aquella època, si miréssim les fotografies totalment al marge del seu objectiu principal, ens trobaríem amb clars paral·lelismes del que podríem anomenar fotografia humanista o social. De fet, durant l'època en què s'emmarca el projecte són coetanis fotògrafs com Eugene Atget, August Sander, Lewis Hine, Walker Evans; tots ells van protagonitzar una obra fotogràfica basada en el catàleg social. I quan observem les imatges d'aquests grans fotògrafs, es conclou que tenen molts continguts coincidents amb la fotografia de l'Obra del Cançoner.

En qualsevol cas, aquest projecte, emmarcat en una època de clar caràcter científic i documental, permet posar en relleu el paral·lelisme amb la fotografia documental pròpia dels fotògrafs esmentats. Ara bé, en aquest cas amb una diferència significativa, la fotografia és feta per *amateurs* i els resultats finals a vegades resulten una mica insuficients, perquè els continguts a vegades són poc equilibrats, borrosos o moguts, per bé que en altres casos, segons el fotògraf, les imatges se'ns revelen estèticament colpidores, amb una gran dosi de veracitat social i denoten el seu fort pes, és a dir, característiques que ofereixen gran utilitat a l'hora d'incorporar-les en l'estudi de la societat i també com a document antropològic i etnogràfic. A més, en el cas del projecte estudiat, la fotografia va acompanyada —ho repetim una vegada més— el valuós suport

del text, i això permetrà una interpretació més acurada d'allò representat, però sempre, és clar, des del punt de vista del missioner que explicava les impressions respecte de les tasques en la recollida de les cançons. Contemplar el conjunt de les fotografies que integren el projecte ens regala, doncs, tot un imaginari visual que, sumat al text i a la música, ens permeten copsar un testimoni valuósíssim de la Catalunya del moment.

Per tant, el conjunt de fotografies llegides dins un tot ens forneixen el coneixement global de la Catalunya rural del primer terç del segle XX. El recull d'imatges ens mostra només aquesta Catalunya que ja gairebé no existeix, amb els seus costums, tots els seus noms i la seva memòria que, gràcies a aquest projecte, han quedat impresos en imatges per sempre més, a través d'una narració visual.

Per últim i anant més enllà de la utilitat d'aquest tipus de fotografia, acabaré amb un cita de Buxó:

Les imatges visuals se seleccionen per exagerar o aïllar elements que dotin l'acció d'un sentit o un altre, s'hi manipula el temps i l'espai, es crea l'ambigüitat suficient o necessària perquè les imatges es llegeixin, inquietin i persuadeixin de moltes maneres, i fins i tot perquè, en situacions de contacte cultural i canvi social, s'hi adequin les condicions d'existència](Buxó, 1999, p.5)

Amb aquesta última citació voldria, per últim, aportar una última reflexió sobre el significat que donem a les imatges. En aquest cas, malgrat que les imatges constitueixen una innegable font documental de la Catalunya del moment, no hem de deixar de pensar que la informació que ens donen sempre acaba essent una visió seleccionada de la realitat. A partir del projecte que van fer aquells missioners, podem conèixer molts aspectes de l'etnografia d'aquell lloc i moment, però en canvi l'Obra del Cançoner no recollia cançons a ciutats més grans, i ens manca tota una altra part sobre la Catalunya d'aquella època. Cal, doncs, tenir present una lectura de les imatges partint de les condicions i els objectius amb què es feien. En aquest sentit, gràcies als textos i les memòries que es conserven podem interpretar d'una manera molt més objectiva allò que representen les fotografies.

9. Bibliografia

ALMARCHA NÚÑEZ-HERRADOR, Esther; LENAGHAN Patrick “Fondos fotográficos en la Hispanic Society of America. La exposición Viaje de ida y vuelta” . *Artigrama*, Núm.27, (2012). p. 313 - 331 [disponible en línea <https://www.unizar.es/artigrama/pdf/27/2monografico/15.pdf> [Consulta: 25 octubre de 2019]

AYATS, Jaume et al. *Història de la Música Catalana, Valenciana i Balear. Música popular i tradicional*. Vol VI. Edicions 62, Barcelona, 2001. 269 p.

BALDELLÓ, Francesc. *La cançó popular catalana*. Conferencia donada pel Francesc Baldelló. Barcelona: Impremta Editorial Barcelonesa, 1923. 31 p

BOADAS I RASET, Joan *Fotografia en temps de noucentisme. Adolf Mas, Jeroni Martorell i el repertori iconogràfic*. Girona: Ajuntament de Girona, 2018. 519 p.

BUXÓ, Maria José “...Que mil palabras”. De la investigación audiovisual. Fotografía, cine, vídeo, televisión. Barcelona, Ediciones Proyecto A. p. 1-16

CALVO I CALVO, Lluís. “L’arxiu d’etnografia i folklore de Catalunya. El projecte noucentista de renovació i institucionalització de l’Etnografia Catalana”. *Revista de Dialectologia y Tradiciones Populares*. Núm. XLV (1990). pp. 43-59. <http://digital.csic.es/handle/10261/42353> [Consulta: 25 octubre de 2019]

CALVO I CALVO, Lluís. “Higini Anglès y la Obra del Cançonero Popular de Catalunya”. *Recerca Musicològica*, IX-X, 1989-90, pp.283-293

CHAVES DE TOBAR, Matilde. “Valor del Trabajo de campo en la recopilación de las manifestaciones folclóricas: la canción tradicional”. *Etno-Folk. Revista de etnomusicología*. Baiona: Dos Acordes, Núm. 16-17 febrero-junio (2010). pp. 183-198

CRIVILLÉ I BARGALLÓ, Josep. “L’etnomusicologia en l’obra d’Higini Anglès” . *Recerca Musicològica*, IX-X, 1989-90, pp.195-205

CRIVILLÉ I BARGALLÓ, Josep; VILAR, Ramon (coord.). *El cançonero popular català (1841-1936)*. Barcelona: Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, 2005.

DE ARANZADI, Telesforo. “Plan de un museo de etnografia y folklore en Cataluña “. *Estudis i Materials*. Vol II. 1918. pp. 29-60

ESPINOSA FERNÁNDEZ, Noemí. La fotografia en los fondos de la Hispànic Society of America: Ruth Matilda Anderson. Tesis doctoral . Universidad de Castilla la Mancha. 2010

FONT, Josep i SOLÀ, Montserrat (coord.). *La vida a Pagès. L'estudi de la Masia Catalana*. Barcelona: La Magrana, 2010.

GARCIA LABORDA, José Maria. Composiciones de Kurt Schindler basades en el folclore espanyol. *Fuentes documentales interdisciplinaries para el estudio del Patrimonio y la Oralidad en España* (editora y coordinadora). Baiona: Dos Acordes, 2012, pp. 17-39

GERHARD, Robert, "La cançó popular catalana". *Estudis i Materials*. Vol II. 1916-1918 pp. 165-167

LARA LÓPEZ, Emilio Luís. "La fotografía como documento histórico-artístico y etnográfico: Una Epistemología". *Revista de Antropología experimental*, 2005. nº 5., pp. 2-28.

LLONGUERES, Joan; *et al.* *Memòries de les missions de Recerca, Estudis monogràfics, cròniques*. Fundació Concepció Rabell i Cibils, Vda. Romaguera, Vol. 1 Fascicle 2, Barcelona, 1928.

PUNTÍ I COLLELL, Joan; *et al.* *Memòries de les missions de Recerca, Estudis monogràfics, cròniques*. Fundació Concepció Rabell i Cibils, Vda. Romaguera, Vol II, Barcelona, 1928.

MARTÍ PÉREZ, Josep. "Felip Pedrell i l'etnomusicologia". *Recerca Musicològica*, XI-XII, 1991-1992, pp.211-229

MASSOT I MUNTANER, Josep. *A la ciutat dels llibres. Segona sèrie*. Barcelona: L'Abadia de Montserrat, 2016. 217 p.

MASSOT I MUNTANER, Josep. *A la ciutat dels llibres. Tercera sèrie*. Barcelona: L'Abadia de Montserrat, 2019. 139 p.

MASSOT I MUNTANER, Josep (coord.) *L'Obra del Cançoner Popular de Catalunya*. Publicacions l'abadia de Montserrat .Barcelona Vol. IV a XXI 1993- 2011

OLARTE MARTÍNEZ, Matilde . "El ciclo vital musical en imágenes fotográficas: Kurt Schindler y Ruth Anderson como informantes de la actividad musical en la España rural de los años 20". *Revista de Musicología*, Vol. XXXII, Núm. 2, (2009)

OLARTE MARTÍNEZ, Matilde; MONTOYA RUBIO, Juan Carlos. "Un país en la mochila: la organización del material fotográfico de Kurt Schindler. *Fuentes documentales interdisciplinares para el estudio del Patrimonio y la Oralidad en España* (editora y coordinadora). Baiona: Dos Acordes, 2012, pp. 529-97.

OLARTE MARTÍNEZ, Matilde. "Las anotaciones de campo de Kurt Schindler durante sus grabaciones en España". *Etno-folk. Revista de Etnomusicología*. Nº 16-17. Febrero-junio 2010. Baiona: Dos Acordes, 2012, pp. 35-74

PERROTA, Carmen. De la toga a la càmera fotogràfica: Adolf Mas Ginestà (1860-1936). Innovación archivística al servicio del arte románico. Tesis doctoral. Universitat de Barcelona. 2017

PERROTA, Carmen. "El Arxiu Mas de Barcelona. El ojo, la cámara y el arte espanyol". *Locus Amoenus*. Nº16, 2018, pp. 251-272

PUJOL i PONS, Francesc. "L'obra del Cançoner Popular de Catalunya". *Revista Musical Catalana* núm. 388, abril, (1936)

PUJOL i PONS, Francesc. "Clasificación de las canciones Populares". *Anuario Musical*. Separata Vol I. Barcelona: Instituto Español de Musicología del CSIC, 1946, pp.19-29

ROMEU, Lluís. *La virtut de la cansó popular. Discurs llegit en la VIII Festa de la Música Catalana celebrada el dia 10 de juliol de 1920* Vic: Tip. Balmesiana, 1920.16p.

SUBIRÀ, Josep. *Música folklòrica y erudita: sus entronques*. Conferencia pronunciada por el critico musical de "El socialista" el 3 de junio de 1933, en el Teatro Calderón de la Barca.Valladolid: Imprenta Castellana,1933. 16 p.

SUBIRÀ, Josep. *El paisaje, las canciones y las danzas en Cataluña*.Conferencia leída en el Ateneo de Madrid el 25 de marzo de 1920. Madrid: Imp. Alrededor del Mundo, 1921. 31 p.

SÁNCHEZ VIGIL, Juan Miguel. *La fotografía en España. Otra vuelta de tuerca*.Gijón: Trea, 2013. 462 p.

ROMA, Josefina. "La dona a les cançons tradicionals a la Ribagorça". *Riparcutia. Núm.3* , 2005. pp.85-108

TORRES, José Manuel. *La retina del sabio. Fuentes documentales para la historia de la fotografía científica en España*. Girona: Aula de Fotografía y de la Imagen de la Universidad de Cantabria i Ajuntament de Girona , 2001. 297 p.

TOMÀS I GUILERA, Joan. *El Mestre Joan Tomàs i Parés: passió per la cançó popular*. Barcelona: Publicacions l'Abadia de Montserrat, 2008. 333p.

TOMAS I GUILERA, Joan. "Canciones Populares de Trabajo". *Anuario Musical*. Separata Vol XIX. Barcelona: Instituto Español de Musicología del CSIC, 1966,pp.225-239

TOMAS I GUILERA, Joan. "Las variantes de la canción popular". *Anuario Musical*. Separata Vol XIV. Barcelona: Instituto Español de Musicología del CSIC, 1959,pp.195-205

Webgrafia

- Entrevista al pare Josep Massot i Muntaner sobre l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya

<<https://www.youtube.com/watch?v=TGSCDoq4UWY> > [Consulta: 14 de setembre de 2019]

-Músicas de tradición oral. Grabaciones documentales españolas de Kurt Schindler. I 2013

<<http://www.rtve.es/alacarta/audios/musicas-de-tradicion-oral/musicas-tradicion-oral-grabaciones-documentales-espanolas-kurt-schindler-23-04-13/1783467/> >[Consulta: 14 de setembre de 2019].

-Músicas de tradición oral. Grabaciones documentales españolas de Kurt Schindler. II 2013

<<http://www.rtve.es/alacarta/audios/musicas-de-tradicion-oral/musicas-tradicion-oral-grabaciones-documentales-espanolas-kurt-schindler-ii-30-04-13/1797008/> >[Consulta: 14 de setembre de 2019]

Conferencia Archer Huntington

<<https://www.museodelprado.es/actualidad/multimedia/archer-m-huntington-y-la-creacion-de-la/2c93334b-24f1-4016-8fd0-e69411e781ac> > >[Consulta: 24 de setembre de 2019]

- Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya (AEFC)

<https://www.imf.csic.es/index.php/servicios/unidad-de-documentacion/fondo-tomas-carreras-i-artau/arxiu-d-etnografia-i-folklore-de-catalunya-aefc> >[Consulta: 24 de setembre de 2019]

10. Índex de Taules

Taula 1 . Volum d'imatges recollides per missioner.....	21-23
Taula 2 . Criteris de descripció per unitat documental composta.....	30-31

11. Índex de figures.

Figura 1. Ball de Boleros a Pollença durant la Missió 45 a Mallorca, realitzada per Baltasar Samper i Ramon Morey l'any 1930.....	19
Figura 2. Joan Llongueras a l'esquerra i Joan Tomàs a la dreta i el cantaire Mateu Garolera al bell mig, durant la missió a Sta Creu D'Horta (les Guilleries) 20 de juliol de 1922.	24
Figura 3. Palmira Jaquetti prenent nota a una de les cantaires durant la missió nº60 a Prats de Molló.1934.....	26
Figura 4. Brodadores de Ca Na Maria "Bel " a Santanyí Mallorca. Missió 45 realitzada per Baltasar Samper i Ramon Morey l'any1930.....	34
Figura 5: Andreu Ferrer amb el violí. a les Illes Balears durant la missió 30 realitzada per Baltasar Samper, Ramon Morey i Andreu Ferrer l'any1927.....	42
Figura 6: Els Formigas. Durant la missió 27 realitzada per Joan Amades i Joan Tomàs l'any1927.....	44
Figura 7. Senyora fent llatra. Missió número 30 a les Illes Balears realitzada per Baltasar Samper, Ramon Morey i Andreu Ferrer l'any 1927.....	45
Figura 8. Antònia Colomar ensenyant l'empedrada, típica d'Eivissa. Fotografia presa durant la missió 37 realitzada per Baltasar Samper i Ramon Morey l'any 1928.....	47
Figura 9: La gent a Mallorca. Missió número 52 realitzada per Baltasar Samper i Andreu Ferrer i Ramon Morey l'any 1932.....	48
Figura 10. Missió 53 a la frontera catalana d'Aragó, la Ribera del Segre, les Garrigues i la Baixa Segarra realitzada per Joan Tomàs i Joan Amades l'any 1932.....	49
Figura 11. La Moixiganga de Valls. Missió 35 realitzada per Josep Roma i Joan Just. Un ball recuperat el 1991, i es va tornar a representar a partir del 1991. Fotografia: Pere Català Pic.....	50
Figura 12. . Marian Costa, tocant el flabiol i el tamborí. Missió 37 a Eivissa realitzada per Baltasar Samper i Ramon Morey 1928.....	52

Figura 13. Joana Gener i el seu pare a Mallorca, en un taller de fer sabates. Missió 52 de Baltasar Samper, Andreu Ferrer i Ramon Morey. 1932..... 54

Fig. 14 Magdalena Sureda . Son Servera. Mallorca. Missió 52 de Baltasar Samper, Andreu Ferrer i Ramon Morey l'any 1932..... 55

Fig. 15 Una cantaire de Mallorca l'any 1930. Missió 45 realitzada per Baltasar Samper i Ramon Morey..... 55

12. Annex. Descripció de les imatges de cada missió a nivell d'unitat documental composta.

Missió 1

Camp de descripció	Contingut
Fons	Obra del Cançoners Popular
Codi de referència	OCPC F1
Registre antic	F1
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Gent del Berguedà i Solsonès, testimonis de la missió número u]
Abast i contingut	Plans sencers i plans mitjos d'habitants del Berguedà i el Solsonès , entre ells d'homes, dones i nenes, la majoria d'edat avançada. Al final dues imatges del paisatge entorn la població.
Número de missió	1
Data de creació	1922
Volum i cromia	18 B/N
Conservació	Algunes imatges mostren borroses amb dificultat de lectura.
Missioners	Higini Anglès i Pere Bohigas
Documentació Relacionada	C-3 i C-8
Topònims	Berga (Catalunya : Comtat), Solsonès
Matèries	Homes, Dones, Infants, Paisatge

Missió 2

Camp de descripció	Contingut
--------------------	-----------

Fons	Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F1
Registre antic	F2 i F3
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Cantaires de la missió números dos]
Abast i contingut	Imatges de pla mig i pla americà dels diferents cantaires que van col·laborar a la missió, en una d'ells es veu un dels cantaires amb els dos missioners.
Número de missió	2
Data de creació	1922
Volum i cromia	41 B/N
Conservació	
Topònims	Santa Coloma de Farnés, Brunyola, Sant Martí Sapresa, Anglès, Sant Pere d'Osor, Les Planes d'Olot, La Cellera, El Pasteral.
Missioners	Joan Llongueres i Joan Tomàs
Documentació relacionada	C-4/C-8
Onomàstics	Rosa Franch i Alsina, Josep Muntades, Narcís Bosch, Antoni Güell, Josep Expósito, Teresa Morral i Covarsi, Josep Riera i Clapera, Feliu Riera i Clapera, Mateu Garolera, Joan Llongueras, Dolors Cuvies, Pere Ridevall i Bayé, Narcís Turón i Casadevall, Joan Riera i Puig, Gaietà Panella i Bernadà, Julita Colomé i Pol, Genís Terres i Arnau, Jaume Prat i Coll, Salvi Amagat i Tarrés, Lluís Expósito i Pujolar, Joan Sau i Bossaconia, LLúcia Tarrats Salvà, Dolors Puig i Tolsà, Dolors Rigau i Blauguera
Matèries	Homes, Dones, Infants , Pobles i viles, Oficis
Notes	Gran part de les imatges presents dins F3 es troben en el sobre F2.

Missió 7

Camp de descripció	Contingut
Fons	Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F03
Registre antic	F4 F5 i F6 C19 a C22
Nivell de descripció	Unitat documental composta

Títol	[Cantaires de la missió set]
Abast i contingut	Conté diferents imatges de la gent de Cocentaina que han estat escollits com a cantaires, però també molts altres habitants. Veiem tant imatges de grups de diferents treballadors, fins a retrats familiars i també algun testimoni interpretant la guitarra. El conjunt també fa un recull d'entremesos durant les festes de moros i cristians de la població de Cocentaina.
Número de missió	7
Data de creació	1924
Volum i cromia	51 B/N
Conservació	Algunes imatges es mostren borroses amb dificultat de lectura.
Missioners	Joaquim i Just Sansalvador i Cortès
Documentació relacionada	C-19/ C-22
Topònims	Comtat de Concentaina (Alacant)
Onomàstics	Francesc Jusa, Joaquim Sansalvador, Just Sansalvador Cortès, Sinfurosa Reig.
Matèries	Homes, Dones, Infants, Paisatge

Missió 8

Camp de descripció	Contingut
Sèrie	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F3
Registre antic	C23
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Cantaires de l'Illa de Mallorca]
Abast i contingut	Conté retrats de grups masculins i femenins, i altres retrats de persones de pla sencer, en diferents indrets de la població, al carrer o a l'interior de les cases amb les dones brodant o cosint. En una de les imatges s'ha retratat el propi missioner entre les cantaires. També en una de les imatges es veuen els gegants durant la festa major.
Número de missió	8
Data de creació	1925
Volum i cromia	32 B/N

Missioners	Baltasar Samper i Miquel Ferrà
Documentació relacionada	C23 /C25
Topònims	Illa de Mallorca
Matèries	Festes, Homes, Dones, Família

Missió 11

Camp de descripció	Contingut
Sèrie	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F05
Registre antic	C32
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Cantaires de la missió onze a la Seu d'Urgell, Pallars i Vall d'Aran]
Abast i contingut	Fotografies de pla sencer de cadascun dels cantaires a l'aire lliure.
Número de missió	11
Data de creació	1925
Volum i cromia	12 B/N
Missioners	Palmira Jaquetti i Maria Carbó
Documentació relacionada	C-29/ C-32; B-131/II, IV-V-VI i C-213
Topònims	La Seu d'Urgell, Pallars i Vall d'Aran
Onomàstics	Jeronima Fagues, Rosa Miraball, Maria Albós, Antar Brunet, Josep Guiem, Isabel Vilaginés, Margarida Eschusa, Ramar Farrero, Ventura Moliné Pont, Màrtir Soldevila Fornell, Esteve Soler, Maria Aleu, Josepha Vet, Anna Rocamora.
Matèries	Homes, Dones, Paisatge
Nota	Cada fotografia va degudament informada amb el nom, l'edat, lloc de naixement i lloc on viu, així com alguna altra anotació com el sobrenom de la persona.

Missió 13

Camp de descripció	Contingut
Sèrie	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular

Codi de referència	OCPC F06
Registre antic	C35
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Habitants i cantaires d'Algaida, Campos i Montuïri a l'Illa de Mallorca realitzades durant la missió tretze]
Abast i contingut	Imatges dels habitants d'Algaida, Campos i Montuïri en diverses situacions, a l'interior de casa seva o bé fent els seus oficis com filant o collint i pelant ametlles. En algunes imatges es documenta la festa major amb els "cossiers". També iconografia dels instruments d'algun músic, com el sac de gemecs, el tambor o la simbomba.
Número de missió	13
Data de creació	1925
Volum i cromia	54 B/N
Missioners	Baltasar Samper i Josep M. Casas Homs
Documentació relacionada	C-33/C-38
Topònims	Illa de Mallorca
Onomàstics	Antoni Fiol, Margalida Fiol, Rosa Capellà, Antònia Llompart, Llorenç Capellà, Antònia Pujol, Magdalena Palmer i Pous, Catalina Palmer, Margalida Palmer, Antònia Casany, Catalina Santandreu, Gerònia Parets, "Biel Bandereta" i "Ramiro" flabioler i xeremier, Gaspar Andreu, Antoni Font (simbomba), Catalina Pericàs, Rosa Mir, Tonina Carbonell, Maria Abraham, Na Maria i Margalida Salvador, Josep Salom, Antònia Ginart, Francisca Pomar d'Aguiló, Francisca Ballester.
Matèries	Homes, Dones, Infants, Paisatge, Cornamusa, Simbomba
Notes	Cada fotografia porta la seva informació amb el nom dels retratats i el sobrenom.

Missió 16

Camp de descripció	Contingut
Sèrie	Fotografies de l'Obra del Cançoners Popular
Codi de referència	OCPC F07
Registre antic	C41
Nivell de descripció	Unitat documental composta

Títol	[Cantaires de diverses poblacions de la Garrotxa, pertanyents a la missió setze]
Abast i contingut	Conté les imatges dels cantaires en pla americà, així com també fotografies de l'església de Lladó, el pont romànic de Besalú, edificacions de Besalú, església de Montagut, i també batent el blat amb bous a Beuda.
Número de missió	16
Data de creació	6 a 31 d'agost de 1926
Volum i cromia	101 B/N
Conservació	Algunes imatges es mostren borroses amb dificultat de lectura.
Missioners	Joan Tomàs i Antoni Bonell
Documentació relacionada	C-39/C-42
Topònims	La Garrotxa. Lladó, Figueres, Tortellà, Beuda, Olot, Besalú, Argelaguer, Castellfollit de la Roca, Sant Joan les Fonts, Montagut.
Onomàstics	Maria Arqué, Isidro Pussa, Josep Pou, Maria Caselles, Maria Buixeda, Ignasi Ayats (tocant violí), Martí Guillamet, Esteve Sala Trias, Maria Bagué, Anna Pineda, Antoni Bonell, Josep Ors, Emilia Subirós, Maria Mac i Font, Clara Fontàs, Teresa Masgrau, Paula Pagès, Pere Felip, Pere Mitjà, Francesc Masjoan i Aumatell, Rosa Cabretosa, Joaquina Matas, Esteve Plana, Pere Sitjà, Jordi Aladori, Maria Prada Farrarons, Francisca Prat, Miquel Fita, Miquel Gravalosa, Titus Bertran, Joaquim Caritx, Dolors Vergés, Joaquim Coromines, Pere Canó, Josep Vinyet, Bartomeu Roure, Maria Buixeda, Teresa Sunyer, Dolors Gayolà, Teresa Ribera, Joaquim Ripoll, Dolors Ortons, Sibina Sorribas, Àngel Tries i Pujà, Bartomeu Martí, Francisca Llorens Estivill, Dolors Planeses Panoleda, Joan Puela i Prada, Salvador Ros, Manuel Quintana, Jaume Grèvol, Josep Coma, Joan Coma, Angeleta Viñas i Closells, Anna Pineda, Miquel Puig, Jaume Grèvol (teixint a mà).
Matèries	Homes, Dones, Nenes, Paisatge, Esglésies, Art romànic

Missió 17

Camp de descripció	Contingut
Sèrie	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F08
Registre antic	F7, F8
Nivell de descripció	Unitat documental composta

Títol	[Cantaires en diferents moments de la seva vida diària]
Abast i contingut	Conté imatges dels cantaires en diferents plans, moments de feina, imatges dels pobles, carrers i paisatges de muntanya.
Número de missió	17
Data de creació	1926
Volum i cromia	106 B/N
Conservació	Algunes imatges mostren borroses amb dificultat de lectura.
Documentació relacionada	C-43/C-48
Missioners	Higini Anglès i Pere Bohigas
Topònims	Pallars i Conca de Tremp. Esterri d'Àneu, Caregue, Tremp, Gavàs, Llesui, Gerri de la Sal, Sorpe, Llavorsí, Moror, Espot, Sant Miquel de la Vall
Onomàstics	Joaquima Puiol, Teresa Farré, Adelaida Comella, Francesc Mora, Matilde Carrera, Josepa Lluet, Teresa Llardent, Josep Ninó, Maria Pujol, Maria Boyer, Lluïsa Roset, Pilara de Jordana, Amàlia de la Manuela, Jepa, Ventura Foro, Maria Batalla, Caterina Leris, Matilde Carrera, Maria Fierro, Adelaida Comella, Anton Castellarnau, Antonia Batalla, Roseta Barba, Josep Condó, Josep Font, Anton Castellarnau, Josep Roca.
Matèries	Homes, Dones, Nenes, Paisatge
Notes	El sobre amb registre F 7 i F8 contenen les mateixes fotografies. A F7 es troben identificades les persones.

Missió 18

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançonero Popular
Codi de referència	OCPC F09
Registre antic	F53 , F60, F61
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	Imatges de balls mallorquins
Abast i contingut	S'observa la jota de Felanitx, el copeo de Manacor, i els cossiers també de Manacor.
Número de missió	18

Data de creació	1926
Volum i cromia	6 B/N
Conservació	Algunes imatges mostren borroses amb dificultat de lectura.
Missioners	Baltasar Samper i Ramon Morey
Documentació relacionada	C-49/ C-54; B-7 i B-12 i B-14
Topònims	Felanitx, Manacor
Onomàstics	Francisca Santandreu, Daminana Riera
Matèries	Homes, Dones, Danses populars i nacionals
Notes	Del sobre amb registre antic F53 només hi ha tres fotografies relatives a la missió de l'any 1926, la resta de les imatges d'aquest sobre són de llocs diversos. Fotografies localitzades a l'arxiu de l'Estudi de la Masia Catalana

Missió 19

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F10
Registre antic	C57
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Missió a la Casa de la Caritat]
Abast i contingut	Vàries imatges de les dones cantaires de la casa de la caritat.
Número de missió	19
Data de creació	1926-1927
Volum i cromia	14 B/N
Missioners	Joan Tomàs
Documentació relacionada	C-55
Topònims	Casa de la Caritat. Barcelona
Onomàstics	Maria del Carme de Sant Vicente, Teresa Sala i Nigui, Rosa Font i Pi, Francisca Santacreu i Mourries, Maria Crevelló i Teixidor, Maria Clapés i Sallas, Maria Vilalta i Garriga, Maria Fernández i Carbonell, Ramona Parés i Codolosa, Maria Florejacs i Jordana, Teresa Inglès i Camps, Eulària Rodó, Elena Baldrich i Travers, Josep Casals i Cirera.
Matèries	Dones, Homes

Notes	Josep Casals i Cirera va cantar 215 cançons a Joan Tomàs. En una de les fotografies se'ls veu als dos.
--------------	--

Missió 25

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F11
Registre antic	F9, F10
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[La vida rural al Pallars i a la Ribagorça]
Abast i contingut	Imatges dels cantaries arreu dels pobles, alguns mostrant els seus oficis com filant, fent espartenyas, batent el blat, feines al camp, ramaderia, etc... D'altres, són fotografies de pla sencer o de pla mig al carrer dels pobles visitats. També es veuen esglésies, carrers i paisatges. Destaquen també imatges relatives a masies. En una de les imatges (F10_35) es veu Palmira Jaquetti amb un ruc i la llibreta d'apunts.
Número de missió	25
Data de creació	1927
Volum i cromia	184 B/N
Conservació	Algunes imatges són de mala qualitat, borroses.
Missioners	Palmira Jaquetti i Enric d'Aoust
Documentació relacionada	C-63/C-70
Topònims	Pallars i Ribagorça. Gerri de la Sal, Vall Capdella, Alp, Tornafort, Serradell, Ortoneda, Aramunt, Senterada, Rivert, Tremp, La Pobla de Segur, Llarvén, Montardit de Dalt.
Onomàstics	Maria Barbal, Madalena Dies, Mossen Pere, Rosa Baró, Lluís Jaumet, Cisco, Jepa, Francina, Pilar, Teresa, Maria Gall, Mossèn Francisco Rius Roca, Trinitat i Maria, Maria Sangra, Enriqueta Bosel, Adelaida, Pilar Agulló, Família Badia, Ramon Martí, Anton Batalla, Josepa Joan Martí, Isabel Picó, Maria Subirà, Maria Pons, Bonaventura Seraller, Carmen i Pia, Mossèn Francisco.
Matèries	Homes, Dones, Medi rural, Oficis, Artesans, Pagesia

Notes	Mossèn Francisco ha cantat 125 cançons. El sobre F9 conté cinc imatges de Torroella de Montgrí que no correspondrien a aquesta missió. El sobre F9 conté fotografies que ja es troben a F10.
--------------	--

Missió 27

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F12
Registre antic	C107
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Músics de diferents pobles tocant el seu instrument]
Abast i contingut	Imatges d'instrumentistes de gralla, flabiol, també interroguen a la colla del Viles, formada per tres músics dos flabiolaires i el timbaler. Entre d'altres instrumentistes hi podem veure, un cornamusaire, un flabiolaire, un violinista i un gaiter. L'instrumentista és retratat tocant l'instrument. També hi ha imatges amb l'instrument sol.
Número de missió	27
Data de creació	1927
Volum i cromia	44 B/N
Missioners	Joan Amades, Joan Tomàs
Topònims	Vilanova i la Geltrú, Montblanc, Begues, Sant Quintí de Mediona, Sant Pere de Riudebitlles, Llinàs, Sant Pere Molanta, Ripoll, Aldover, Calella, Santa Agnès de Malanyanes.
Onomàstics	Leandra Noia, Josepa Rosies i Gasan, , Isidre Riba, Sr.Vendrell (director de l'Orfeó Montblanquí), Pere Vila, Jaume Vila, Josep Vidal, Joan Pasqual i Pasqual, Antoni Bargalló Carafi (dirigia la colla del Moliners), Francisco de Begues, Joan Esteve Almirall, Jose Rigol Almirall, Ambrós Domènec, Salvador Baldevei, Josep Domènec, Jaume Colle Reventos (el Sepes), Josep Casals (violí), Jaume Blanc Gelabert (gaiter/gralla), Joan Roig Carbó.
Matèries	Gralla, Instrumentistes, Flabiol, Tamborí
Notes	Aquesta fou una missió destinada a la recerca de música instrumental

Missió 28

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F13
Registre antic	C106
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Diferents músics amb els seus instruments]
Abast i contingut	Pla sencer i primer plans de diferents instrumentistes de flabiol, tamborins, i altres instruments de vent de doble llengüeta. També s'observen imatges de persones vestides per celebrar alguna festa popular.
Número de missió	28
Data de creació	2 octubre de 1927 - 1929
Volum i cromia	82 B/N
Missioners	Joan Amades, Joan Tomàs
Documentació relacionada	B-213
Topònims	Varis indrets
Onomàstics	Josep Casals
Matèries	Instrumentistes, Flabiol, Tamborí
Notes	Josep Casals cec, li va costar fer-se retratar, però segons explica la crònica finalment es va deixar. El que escriu la crònica diu " ens hauria dolgut molt no poder-ne tenir de fotografies, puix racialment es molt interessant i conserva un fort segell de l'agre de la terra". Per altra banda el tio Jaume de la gaita accedeix plenament a deixar-se fotografiar, i explica el cronista que cerquen un lloc que els sembli adequat i un xic desert.

Missió 29

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F14
Registre antic	F11, C75
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Diferents cantaires retratats als seus pobles.]
Abast i contingut	Conté fotografies de pla sencer i pla mig dels cantaires. En paral·lel es retraten els pobles, cases, esglésies i els paisatges de l'entorn.
Número de missió	29

Data de creació	1927
Volum i cromia	151 B/N
Missioners	Joan Tomàs i Lluís M. Millet
Documentació relacionada	C-72
Topònims	Alt Empordà: Lladó, Vilabertran, Alfà, Perelada, Vilanova de la Muga, Santa Llogaia, Castelló d'Empúries, Figueres, Bàscara, Parets d'Empordà, Cistella, Fortià, Vilamacolum, Torroella de Fluvià, Vulveralla, Pau, Castelló d'Empúries, Vilajoan, Borrassà, Navata, Roses
Onomàstics	Filomena Bragulat, Manuel Sauri, Teresa Bosch i Puig, Montserrat Lleó, Maria Arqué i Gibrat, Mercè Gou, Carme Ferrer, Joaquina Molas i Olivet, Sebastià Reye i Vila, Teresa Sitjà i Mac, Carme Viadé i Gerri, Domènec Mallol i Safont, Montserrat Solà i Puigvert, Francisca Roca i Ventura, Francisca Roda i Pujades, Domingo Dalmau i Llobera, Ramon Alsina Costa, Faustí Prat, Martí Prat, Anna Casas i Bellvilar, Rosa Gratacós, Rosa Llaudric Brunsoms, Pere Ripoll i Teixidor, Cristina Teixidó i Llach, Pere Clotas i Vidal, Esteve Ballvet i Galangau, Maria Torrà i Ferré, Montserrat Planelles, Claudi Palau i Damis, Manuel Camps Pous, Narcisa Frigola, Carme Pericot i Gaseu, Baldomer Vidal Boscà, Maria Riera i Ballís, Maria Amorós i Bolasell, Isabel Ferrer i Batallé, Dolors Navarra, Maria Anna Pumpidó de Roure, Francisca Torres i Moriscot, Dolors Pumpidó de Roure, Martí Busquets i Prat, Antonia Pla Quintana, Francisca Pagès i Bertran, Rafael Masó i Peltré, Eugènia Coll i Cufí, Isabel Espel i Peltré, Salvador Vicens Poltré.
Matèries	Homes, Dones, Paisatge, Medi rural
Notes	Imatges positivades en format targeta postal, algunes de les imatges corresponents a F11 són les mateixes que les corresponents a la sèrie C75, però el tipus de revelat està fet en moments diferents i C75 porta incorporada la informació del cantaire.

Missió 30

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F15

Registre antic	C80
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Cantaires de de Mallorca i Menorca.]
Abast i contingut	Conte moltes fotografies en primer pla dels cantaires, inclús de perfil. S'acompanya amb moltes imatges de les poblacions i diferents indrets on viuen els cantaires. Destaquen també fotografies d'algunes joves, treballant en diferents oficis i alguns instrumentistes. S'observa també algunes imatges dels cantants davant el gramòfon.
Número de missió	30
Data de creació	1927
Volum i cromia	478 B/N
Missioners	Baltasar Samper, Ramon Morey i Andreu Ferrer
Documentació relacionada	C-76/C-80, B-8, B-13 i B-126
Topònims	Mallorca i Menorca: Alaró, Artà, Felanitx, Alaró, Maó, Sant Lluís, Fornells, Alahor, Ferreries, Ciutadella.
Onomàstics	Jaume Guardiola, Bernat Mulet (xeremier), Joan Isern (flabioler), Jerònia Borràs, Onofre Bibiloni, Rafel Amengual, Joan Isern, Montserrat Martorell, Josep Guardiola, Magdalena Colomar, Catalina Colomar, Joana Mateu, Jaume "Xim", Jaume Rosselló, Margarida Ribas, Joana Borràs, Antoni Fiol, Antoni Far, Maria Borràs, Beneta Pons i Carreres, Mossèn Antoni Orfila, Gabriel Orfila Carreres, Margarida Pons, Teresa Pons, Marianna Pons, Joana Cardona i Portella, Margalida Pons, Catalina Pons i Vidal, Anna Gonyalons i Villalonga, Joan Gomila i Gonyalons, Maria Tudurí, Maria Gomila, Bartomeu Servera, Joan Amatler, Magdalena Orfila i Pons, Miquel Pons i Mascaró, Rita Camps, Francisca Camps, Andreu Moll, Francisca Mercadal, Maria Rosa Alzina, Rita Alzina, Enriqueta Alzina, Magdalena Gomila, Joana Triay, Margarida Pons i Galmés, Francisca Casolí, Antoni Barber, Antonia Pons i Gomila, Mossèn Bernardí Joanico, Eulària Joanico, Joana Morlà, Joana Sans, Margarida Llull, Mercè Sans, Esperança Caules, Margarida Sans, Maria Gelabert, Francisca Rotllan, Isabel Llull, Jerònia Petrus, Antònia Pasqual, Joana Pallicer Cànovas, Maria Petrus i Orfila, Magdalena Mercadal, Àgueda Pous, Joan Franceresco, Gabriel Pus i Sintes, Antoni Pus i

	Moll, Maria Anna Pons, Àgueda Ponsatí, Joana Pous, Isabel Pous, Francisca Barber, Eulària Febrer, Josep Pons i Salom, Maria Florit, Anna Florit, Isabel Martí, Eulària Febrer, Joana Bagur, Gabriel Cardona, Josep Marquès, Josep Camp, Catarina Moll, Nina Pruna, Maria Pastor i Claveres, Margarida Carrió i Amorós, Miquel Estela i Ginard , Miquel Estela, Ramon Ginard i Genovard, Bartomeu Estela, Jaume Ginard i Genovard, Cristòfol Ferrer, Pere Josep Sureda i Esteva, Margalida Rosselló, Joanaina Ginard i Esteva, Joanaina Ferrer i Rosselló, Bernat Servera (xeremier), Teresa Antich.
Matèries	Homes, Dones, Paisatge, Medi rural, Instrumentistes, Oficis, Pagesia, Viles i pobles, Carrers, Artesans
Notes	Les imatges van inserides dins la pròpia memòria de la missió, ens trobem amb comentaris com : "Abans d'anar al lloc on havíem de trobar en Nyaques, hem aprofitat l'avinentesa de fotografiar algunes possessions dels voltants..". Vint de les imatges han estat localitzades dins el projecte de l'Estudi de la Masia Catalana.

Missió 34

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F16
Registre antic	F12, F13
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Cantaires del Pallars]
Abast i contingut	Conté imatges de pla sencer dels informants, també imatges dels diferents indrets i dels paisatges de l'entorn, així com també alguna imatge dels missioners de camí amb els cavalls i una imatge de Palmira Jaquetti amb un gos.
Número de missió	34
Data de creació	1928
Volum i cromia	77 B/N
Missioners	Palmira Jaquetti i Enric D'Aoust
Documentació relacionada	C-83/ C-89
Topònims	Pallars: El Mesull, El pic de Cerví, Das, Pont de Suert, Avellanós, Montiberri, Pont de Suert.
Onomàstics	Pilar, Ramona Tolo , Ramon Tolo

Matèries	Homes, Dones, Infants, Oficis, Pagesia, Medi rural
Notes	Les imatges corresponents a F13 les trobem també a F12, però amb la informació del lloc o persona retratada.

Missió 35

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F17
Registre antic	C91
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Cantaires del camp de Tarragona]
Abast i contingut	Imatges de pla mig dels diferents cantaires i alguns nens i nenes. També fotografies del ball de la Moixiganga de Valls i imatges del claustre de Santes Creus.
Número de missió	35
Data de creació	1928
Volum i cromia	35 B/N
Missioners	Josep Roma i Joan Just
Documentació relacionada	C90
Topònims	Camp de Tarragona i Conca de Barberà, Montblanc, Alcover
Onomàstics	Rosa Tarés, la Pepa coixa, Teresa Tomàs, la nena Güell, Pilar Bonet, Valls, Gaietana Fernando, Victoria,
Matèries	Homes, Dones, Pobles i viles, Danses populars i nacionals

Missió 36

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F18
Registre antic	F14
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Cantaires de Cadaqués i altres pobles costaners de l'Alt Empordà]
Abast i contingut	Conté imatges dels habitants d'alguns pobles costaners, imatges pla mig i plans sencers dels

	cantaires. Imatges de pobles com Cadaqués i altres indrets.
Número de missió	36
Data de creació	19 juliol al 23 agost de 1928
Volum i cromia	101 B/N
Missioners	Joan Tomàs i Joan Amades
Documentació relacionada	C-92/C-95
Topònims	Alt Empordà: Cadaqués i pobles costaners
Matèries	Homes, Dones, Paisatge, Pobles i viles

Missió 37

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F19
Registre antic	F60, C103
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Missió a Mallorca i Eivissa, cantaires que hi col·laboraren]
Abast i contingut	Conté imatges dels diferents cantaires en solitari o en grup, així com el ball de pagès a Eivissa. En una de les imatges també es veu l'enregistrament en fonògraf.
Número de missió	37
Data de creació	Agost- setembre 1928
Volum i cromia	171 B/N
Missioners	Baltasar Samper, Ramon Morey
Documentació relacionada	C-96/C-204, B-9
Topònims	Eivissa
Matèries	Dances populars i nacionals

Missió 38

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F20
Registre antic	F-22 i F-23
Nivell de descripció	Unitat documental composta

Títol	[Alguns habitants del poble de Torroella, Verges i l'Escala]
Abast i contingut	Conté imatges d'alguns cantaires pels carrers i masies.
Número de missió	38
Data de creació	1928
Volum i cromia	26 B/N
Missioners	Palmira Jaquetti i Enric D'Aoust
Documentació relacionada	C105
Topònims	Baix Empordà: Torroella de Montgrí, Verges, Pals i l'Escala
Matèries	Homes, Dones, Pobles i viles

Missió 39

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F21
Registre antic	F17, F18, F19, F20, F21
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[La vida rural a la Ribagorça]
Abast i contingut	Conté imatges dels habitants de la Ribagorça, durant les seves feines del dia a dia. Destaquem les imatges sobre els segadors, també imatges de la muntanya i algunes de les esglésies de la Vall de Boí..
Número de missió	39
Data de creació	1929
Volum i cromia	179 B/N
Conservació	Imatges amb mala qualitat i borroses
Missioners	Palmira Jaquetti i Enric D'Aoust
Documentació relacionada	C-114
Topònims	Ribagorça: Boí, Barruera, Sant Climent de Taüll, Astell, La Pobleta de Bellveí, Paüls.
Onomàstics	Teresa Canut , la Ramona del Farrer, Maria Simamet, Pilara Xica , Ginesta i nena Farrera, La Colfanta, La Porquera, La Quiteria, El Farrer
Matèries	Homes, Dones, Infants, Oficis, Medi rural, Pagesia, Esglésies, Art romànic
Notes	F17 es tracta de reproduccions de dibuixos.

Missió 41

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F22
Registre antic	F15 i F16 C121
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Els habitants de diferents poblacions i el seu entorn]
Abast i contingut	Conté imatges de primer pla i pla mig dels diferents cantaires, destaca una imatges del flabiolaire dels gegants, dit el perdigot, i la colla del ball de bastons de Solsona.
Número de missió	41
Data de creació	1929
Volum i cromia	474 B/N
Missioners	Joan Tomàs i Joan Amades
Documentació relacionada	C-115
Topònims	Ribera del Segre. Segarra, Ribera del Sió, La Noguera. Gualter, Tiurana, Coscó, Solsona, Vilanova de l'Aguda, Guissona, Palau de Sanahuja, Agramunt, Les Pallargues, Blancafort, Balaguer, Cubells.
Onomàstics	Roseta Solans, Rosa Fenes i Giner, Dolors Pujol Rives, Carme Sala, Maria Canudes, Maria Bernaus, Teresa Cardona d'Ogern, Maria Boneta , Maria Viella, Angeleta Isern, Rosa Esteve, Josepa Vilaró, Teresa Marquilles, Àngela Cinca, Maria Maesol , Maria Puig Sola, Antonia Altisent Butxaca, Teresa Romeu Vila, Magdalena Soler i Oller, Guadalupe Vicens Mir, Maria Marimon Martí, Joan Ainé, Antonia Paré, Concepció Balagueró, Mari Elies Prat, Maria Tomas Closa, Josepa Miralles, Paula Arnau, Maria Currubela, Rosa Profitós, Maria Rius, Adela Garrofer, Teresa Tapies, Maria Sabanes, Agnès Canosa, M. Moreu, Maria Bernaus, Prudència Julià de Montclar.
Matèries	Homes, Dones, Viles i pobles, Paisatge

Missió 42

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular

Codi de referència	OCPC F23
Registre antic	F24
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[L'Escala]
Abast i contingut	Conté imatges especialment de carrers de l'Escala, la platja i els pescadors, i recollint el peix.
Número de missió	42
Data de creació	1929-1930
Volum i cromia	34 B/N
Conservació	Les imatges tenen poca qualitat algunes borroses, mogudes
Missioners	Palmira Jaquetti i Enric D'Aoust
Documentació relacionada	C-122
Topònims	L'Escala
Matèries	Homes, Dones, Pescadors
Notes	Destaquen 6 imatges de Palmira Jaquetti esquiant junt amb altre gent. Segurament no pertanyen a aquesta missió.

Missió 43

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F24
Registre antic	F27, C128
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Cantaires de diferents pobles de Lleida]
Abast i contingut	Conté imatges d'alguns dels cantaires de les comarques de Lleida, així com paisatges, carrers, esglésies, fotografies sobre la batuda del blat i algunes imatges dels nans de Menàrguens.
Número de missió	43
Data de creació	28 de juliol al 15 de setembre de 1930
Volum i cromia	149 B/N
Missioners	Joan Tomàs i Joan Amades
Documentació relacionada	C123/C-127
Topònims	Comarques lleidatanes: Vilanova de Meià, Santa Maria de Meià, Alós de Balaguer, Castelló de Farfanya, Menàrguens, Camarasa, Bellví, Poal, Anglasola, Lleida, Borges Blanques, Arbeca, Puigvert, Juneda, Torregrosa, Almacelles, Aitona,

	Alcarràs, Vilanova d'Alpicat, Alguaire, Albatàrrec, Sudanell.
Onomàstics	Maria Ferrando, Concepció Bernaus Abella , Antoni Batalla, Josep Sala Bonifaci, Joan Massanes Treginer, Jaume Camarasa Roma, Isabel Roca, Maria Castells, Josepa Nicolassa, Antoni Castells Martínez, Joan Calvet i Segon, Modesta Batalla Macia, Josep Brunet i Tarré, Francesc Garica Sibat, Maria Sala, Maria Trepas de Baldomà, Rosa Trepas, Rosa Ferrer de La Clua, Joan Cerentill, Cinteta Garrofer, Maria Nages, Coloma Sagarra Pons, Encarnació Mirat Aldomà, Rosa Castells, Montserrat Arnau, Carme Bonjoch, Isabel Ferrer, Ramona Balcells, Enriqueta Costa, Maria Sagarra, Ros Mingué, Rosa Xifré, Dolors Giner i Garcia, Genoveva Martí Guia, Joan Sans, Magdalena Companys, Rosa Baucells, Ramona Ferrerons, Agnès Capell i Capell, Rosa Lleonart i Sans, Dolores Ingles, Dolores Marsal, Antonia Guasc, Maria Argeles Peiró, Maria Roca Pino, Agnès Puig, Elvira Porta, Teresa Cabot, Josep Serra Capdevila, Magdalena Rison, Maria Tressanxis, Antonia Baster, Teresa Serra, Dolores Dolcet, Josepa Gelart, Francisca Gelart, Francisca Navarro, Teresa Balella Montserrat, Josepa Moira Pujol, Antonia Clarassó, Francisca Ingles.
Matèries	Homes, Dones, Viles i pobles, Paisatge

Missió 45

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F25
Registre antic	F59, F60, F72, F73; C135
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Cantaries dels pobles de Mallorca. Paisatges i costums]
Abast i contingut	Conte imatges dels cantaires en primer pla i fotografies de grup, també imatges dels paisatges i pobles. Documenta la tasca de la dona. Mostra també imatges d'alguns balls de Pollença com els boleros i els copeos.
Número de missió	45
Data de creació	1930
Volum i cromia	203 B/N

Missioners	Baltasar Samper i Ramon Morey
Documentacio relacionada	C-130/C-134 i B-10
Topònims	Mallorca: Ses Salines, Santanyí, Marratxí, Santa Eugènia, Calvià, Andraitx, Estellencs, Banyalbufar.
Onomàstics	Antoni Bonet Pou, Joan Burguera, Catalina Bonet, Bartomeu Rigo, Maria Bel, Àngela Vidal, Mateu "Donat", Piyedis Rigo, Cecília Cervera, Margarida Vicenç, Catalina Burguera, Apolònia Vidal, Miquela Burguera, Paula Canyelles, Antònia Canyelles, Maria Orell, Francesca Orell, Catarina Espases, Margarida Ferrà, Caterina Busquets, Antonina Estarellas, Margarida Davin, Francesca Bestard, Francesca Barrera, Catarina Barrera, Margarida Barrera, Maria Barrera, Rosa Coll, Francesca Colomar, Francesca Vidal, Coloma Llabrés, Maria Isern,, Maria Vidal, Maria Homar, Antònia Torrents, Josep Vidal, Joan Sastre, Margarida Oliver, Antonia Pellicer, Maria Pellicer, Jerònia Pellicer, Maria Pellicer, Antonina Pellicer, Maria Albertí, Antonina Pujol, Magdalena Mateu, Maria Dolç, Margarida Caldentey, Margarida Mas, Antonina Pujol, Francinaina Pellicer, Antonia Dolç, Magdalena Marcó, Joana Salom, Antonina Canyelles, Isabel Vidal Sabil·lina, Maria Albertí Picornell, Catalina Albertí Piconell, Antònia Albertí Picornell, Francesca Albertí, Josepa Bosch, Gaspar Tomàs, Macià Tomàs, Caterina Joan.
Matèries	Homes, Dones, Paisatges, Danses populars i nacionals
Notes	La carpeta C135 conté les imatges del sobre F59 degudament informades.

Missió 46

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F26
Registre antic	F25, F26
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Cantaires fent les seves feines diàries]
Abast i contingut	Diversos cantaires dins el seu entorn diari fent tasques relacionades amb el camp.
Número de missió	46
Data de creació	1930
Volum i cromia	51 B/N
Missioners	Palmira Jaquetti i Enric D'Aoust

Documentació relacionada	C-136 / C-138
Topònims	Baix Empordà: Verges, Marenyà, Tor, La Tallada, Jafre
Onomàstics	Miquel, Mariano, Rosa, Mònica, Ribes, La Torrenta, La Farrera, L'Agustina, L'avi Sisi, El Bagudà, Pepa Xivera, Avia Alcifa, Emilia, El Janat, La Martineta,
Matèries	Homes, Dones, Medi rural, Masos
Notes	Les imatges de F25 són les mateixes que F26.

Missió 47

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F27
Registre antic	F28
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Cantaires de la Ribagorça i el Pallars]
Abast i contingut	Pla general dels cantaires retratats als carrers i diferents indrets dels seus pobles. Destaca la imatge d'algunes esglésies com la de Durro.
Número de missió	47
Data de creació	1931
Volum i cromia	83 B/N
Missioners	Palmira Jaquetti i Maria Carbó
Documentació relacionada	C-139 / C-144
Topònims	Ribagorça i Pallars: Espluga de Serra; Llussà, Naens, Cadolla, Saraís, Sarroca de Bellera, Puigcerver, Reguard, Sapeira, Santorens, Peracalç, Areny, Envall, Durro, Barruera, La Bastida de Bellera, Corroncui, Coll, Cèrvoles, Burguet, Berenui, Erill La Vall, Llesp, Montsor, Pinyana.
Onomàstics	Enriqueta Garcia, Maria Grau, Encarnació Enfant Pellicer, Jacint Capdevila Gallard, Maria Farrero, Arnau, Concepció Badia Vidal, Antonia Badia Figuera, Josep Jordana Consul, Maria Cases Farràs, Rosa Farràs, Antonia Pellicer, Maria Cors Palacin, Encarnació Cors Navall, Maria Dejuan Ager, Teresa Estumé Munich, Dolors Cuberes Badia, Maria Francisco Escolà, Josep Grau i Dolló, Dolors Viu Perua, Rosa Perna i Perna, Maria Saul Badia, Maria Sans Arques, Antonia Pellicer Fierro, Teresa Pellicer Fierro, Joan Garcia Pallàs, Montserrat Ferrer Garcia, Lluïsa Canut Franch, Maria Oliva Ferrer, Candida

	Bosch Jongran, Mercè Fort Capdevila, Teresa Capdevila Soldevila, Pasquala Rosso Bardagi, Ramona Reic Pirati, Joaquina Garcia Norai, Concepció Lapedra Torner, Josep Macia Farré, Josepa Castells Badia, Joaquim Molí Bosch, Dolors Agullana Orcau, Pelegrina Juanita Estaragué, Cassol Subirà Aullana, Mercè Peguera Feixa, Carme Boneta Garrió, Maria Barallau Gasset, Teresa Arques Gasset, Carme Consul Perucho, Ramona Font Joniquet, Rosa Mora Boneta, Rosa Farràs, Maria Cases Farràs, Josepa Solana Quintana, Josepa Boneta Carrió, Concepció Massa Lluch, Anton Norai Poneta, Josep Benavent Baró, Maria Gallard Grabalós, Neus Cierco Quintana, Filomena Viladevait Betrau, Francisca Jongran Llorens, Dolors Roqué Miñana, Clemencia Boneta Carrió, Rosa Esprat Francès, Josep Boneta Gasset, Joaquina Garcia Norai, Concepció Fontdevila Jaimeguau, Antonia Ramon Arinyó, Maria Arques Gasset, Maria Agullana, Maria Rosa Paratge, Josepa.
Matèries	Homes, Dones, Pobles i viles, Esglésies, Art romànic

Missió 48

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F28
Registre antic	C149
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Cantaires del Baix Llobregat]
Abast i contingut	Inclou imatges de pla mig dels cantaires, també alguns imatges d'un violinista i graller, i de l'entorn i masies dels pobles.
Número de missió	48
Data de creació	1931
Volum i cromia	87 B/N
Missioners	Joan Tomàs i Joan Amades
Documentació relacionada	C-145
Topònims	Baix Llobregat i altres terres: Esplugues, Sant Vicenç dels Horts, Santa Eulàlia de Puigoriol, Santa Maria de Merlès, Corbera de Llobregat, Gavà, Sant Vicenç de Llavaneres, Castellbisbal, Espelt, Torrelles, Sant Joan Despí, Martorell, Pallegà.

Onomàstics	Gertrudis Galtés Piquet, Maria Castanyer, Josepa Lacaya Llaurador, Josepa Brilles Santacana, Teresa Carbonés Margant, Roser Artigues, Dolors Artigues Llobet, Remei Artigues Llobet, Remei Artigues Llobet, Teresa Garcia, Rosa Parés, Teresa Mercè Vives, Madrona Piquet, Maria Ferrer, Herminia Carreter, Teresa Carbonell, Candida Negrell, Anna Negrell, Joaquina Castelló, Sara Carreter, Vicens Ventura, Teresa Cases Vidal, Madrona Ventura, Maria Vila, Josepa Brillas, Maria Pros, Maria Diví, Clotilde Roca, Sabina Brilles, Teresa Enric, Vicenta Vilaplana, Mercè Prats, Antonia Salvatella, Maria Morral, Josepa Bolix Pasqual, Leonor Camppreciós, Lluís can Vinyes, Jaume Roma Subiranes, Josepa Serra de Casanoves, Isidre Santmiquel, Ramon Espelt Conill, Miquel Penyella Borrás, Salvador Catasús, Teresa Valls Castellví, Miquel Marrugat, Josep Marrugat, Jaume Coll, Rita Subirà Arís, Jaume Pelfort, Mercè Mates, Sofia Jaques, Camila Martí, Francisca Negre, Filomena Gil, Dolors Solà, Salvador Pons Montserrat
Matèries	Masos, Homes, Dones,

Missió 49

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F29
Registre antic	F29,
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	Joan Tomàs prenent nota de la melodia d'un flabiolaire.
Número de missió	49
Data de creació	1932
Volum i cromia	6 B/N
Missioners	Joan Tomàs i Joan Amades
Documentació relacionada	C150, B-6
Topònims	Valls i Aiguafreda
Matèries	Homes, Instrumentista, Flabiol

Missió 51

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F30
Registre antic	F30
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Pla mitjà d'alguns cantaires i una torre fortificada]
Número de missió	51
Data de creació	1932
Volum i cromia	7 B/N
Conservació	Fotografies en mal estat
Missioners	Joan Tomàs i Esteve Albert
Topònims	Mataró
Matèries	Homes, Dones, Masos, Torres

Missió 52

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F31
Registre antic	F62, F64, F65, F67, F68, F69, F70 , F71, F74
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Cantaires de les Illes, brodant, cosint i altres tasques artesanals]
Abast i contingut	Diverses imatges de noies i senyores fent les seves labors, imatges de primer pla i pla mig.
Número de missió	52
Data de creació	1932
Volum i cromia	251 B/N
Missioners	Baltasar Samper, Andreu Ferrer i Ramon Morey
Documentació relacionada	C-152 i C-217 / C-218 i B-11
Topònims	Menorca: i Mallorca: Santa Maria del Camí, Sant Llorenç des Cardassar, Muro, Campos
Onomàstics	Margarita Jaume, Joana Pol, Magdalena Puigcerver, Maria Gamundí, Joana Mesquida i Bosch, Antònia Benejam i Mesquida, Dolors Benejam, Anna Amengual i Canet, Antonia Anglada, Antònia Casanoves, Joana Casanoves, Francisca Mercadal, Antònia Pons i Carretero, Antònia Anglada, Joana Gener, Joana Moll, Maria Mercadal, Leonor Carretero, Leonor Pons, Magdalena Llorenç, Catalina

	Anglada, Pereta Genovart, Catalina Jaume, Magdalena Jaume, Sebastiana Genovart, Maria Rosselló, Maria Artigues, Llorenç Salom i Ferrer, Joanàina Morro, Maria Morro, Sebastià Pizà i Borràs, Joanàina Moià, Joanaina Pol, Joanàina Bibiloni, Francisca Company i Fiol, Antònia Pol i Colom, Catalina Fiol, Francisca Company i Arbós, Maria Coll, Catalina Sans, Catalina Pol, Miquel Alomar, Antònia Oliver, Maria Pellicer, Antònia Perelló, Antònia Borràs, Gabriel Fuster, Margalida Pons, Francisca Llabrés, Maria Perelló, Angela Martorell, Agueda Carbonell, Joan Ferrer, Margalida Perelló, Bartomeu Ramis, Jame Riutort, Francisca Munar, Mossèn Pau Torrendell, Antoni Oliver, Antoni Cladera,
Matèries	Dones, Artesania, Moda

Missió 53

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F32
Registre antic	F31, C-156
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Imatges dels cantaires i diferents pobles]
Abast i contingut	Destaquen imatges en primer pla dels cantaires, també feines del camp, i paisatges dels pobles carrers i diferents indrets.
Número de missió	53
Data de creació	1932
Volum i cromia	134 B/N
Conservació	Algunes imatges es troben en mal estat i són il·legibles.
Missioners	Joan Tomàs i Joan Amades
Documentació relacionada	C-154/C-155
Topònims	Frontera catalana d'Aragó, La Ribera del Segre, Les Garrigues i la Baixa Segarra
Matèries	Homes, Dones, Infants, Oficis, Vida rural, Esglésies, Art romànic, Pobles i viles

Missió 54

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F33
Registre antic	F32
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Cantaire del Camp de Tarragona]
Abast i contingut	Imatges d'homes, dones i també nens retratats en diferents plans.
Número de missió	54
Data de creació	1932
Volum i cromia	18 B/N
Missioners	Xavier Gols i Antoni Brunet
Documentació relacionada	C-157
Topònims	Terres del Montsant, Albarca, Uldemolins, Margalef, La Bisbal de Falset, Cabacés i Poboleda.
Matèries	Homes, Dones, Infants

Missió 55

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F34
Registre antic	F35
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Cantaires de les terres tarragonines i El Priorat]
Abast i contingut	Imatges de noies, nenes i velles cantaires en diversos plànols.
Número de missió	55
Data de creació	1933
Volum i cromia	34 B/N
Missioners	Joan i Xavier Gols
Documentació relacionada	C-158
Topònims	Terres tarragonines. Comarques de Prades i El Priorat.
Matèries	Dones, Infants, Homes

Missió 56

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F35
Registre antic	F36
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Cantaires de Tregurà i Setcases]
Abast i contingut	Imatges dels cantaires en diferents situacions de la vida a pagès, especialment cuidant de la ramaderia i tasques complementàries.
Número de missió	56
Data de creació	1933
Volum i cromia	61 B/N
Missioners	Palmira Jaquetti i Mercè Porta
Documentació relacionada	C159/161
Topònims	Tregurà i Setcases
Matèries	Homes, Dones, Medi rural, Bestiar—Cria i desenvolupament

Missió 60

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F36
Registre antic	F37
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Cantaries durant la seva vida diària]
Abast i contingut	Imatges de pla general dels cantaires copsats durant els seus moments de vida diària. En una de les imatges es veu la missionera Palmira Jaquetti prenent nota.
Número de missió	60
Data de creació	1934
Volum i cromia	52 B/N
Missioners	Palmira Jaquetti i Mercè Porta
Documentació relacionada	C-165/ C-167
Topònims	Molló, Prats de Molló i Pardines
Matèries	Homes, Dones, Oficis

Missió 62

Camp de descripció	Contingut
--------------------	-----------

Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F37
Registre antic	F42
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Missió a La Vall de Ribes, La Cerdanya i Baridà]
Abast i contingut	A més de les fotografies dels cantaires destaca especialment imatges dels paisatges i també de força esglésies de cada poble.
Número de missió	62
Data de creació	1935
Volum i cromia	90 B/N
Missioners	Joan Tomàs i Joan Llongueres i Galí
Documentació relacionada	C-168/C-170
Topònims	Vall de Ribes, La Cerdanya, Baridà, Llivia, Llò, Viliella, Talitendre, Guils, Ventolà, Montellà, Castelnou, Ribes de Freser, Bruguera, Planoles, Campelles, Queralbs, Martinet, Sant Cristòfol de Toses, Aristot, Castelnou, Alp, Bescaran, Guils de Cerdanya, Eller.
Onomàstics	Rosa Travé, Antoni Pous, Dolors Andorrà, Antoni Pons, Armeta Tor, Josep Vilatimó, Rosa Sirvent, Bartomeu Campi, Maria Carbonell, Pere Cirera, Caterina Planelles, Pau Riquer, Pacià Isern, Francesca Turró Soler, Josep Boix, Coloma Tenes, Anna Riu, Jaume Vilà, Andreu Vilalta, Teresa Cases, Magdalena Isern, Joan Ras, Maria Puig, Teresa Solé, Antoni Pons, Joan Gasch, Catarina Planelles, Mossèn Pere Duran, Anna Riu, Ramon Riera, Pau Riquer, Antonia Fajula, Catarina Planelles, Josep Pont, Josep Coll.
Matèries	Homes, Dones, Infants, Vida rural, Oficis, Esglésies, Art romànic, Pobles i viles

Missió 63

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F38
Registre antic	F43
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Plans generals de cantaires prop de Palma de Mallorca]
Número de missió	63

Data de creació	1934- 1935
Volum i cromia	18 B/N
Conservació	Imatges borroses de difícil lectura, poc definides o cremades.
Missioners	Dolors Porta Bauzà
Documentació relacionada	C-172
Topònims	Palma de Mallorca (entorn)
Onomàstics	Tais Montserrat, Paula Font, Maria Juan, Magdalena Mora, Joana Mora,
Matèries	Dones, Homes

Missió 64

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F39
Registre antic	F53 i F58
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Imatges de diferents balls de Moià:
Abast i contingut	Imatges del ball del Ciri, festa dels traginers, contrapàs dels garrofins, marxa dels armats.
Número de missió	64
Data de creació	1936
Volum i cromia	31 B/N
Missioners	Joan Amades
Topònims	Moià
Matèries	Balls, Folklore
Notes	Juntament amb les fotografies hi trobem gravats, dibuixos i altra documentació relativa a la informació i història dels diferents balls recollits.

Tot seguit es realitza la descripció d'un seguit de reportatges fotogràfics inclosos dins el projecte de l'obra del Cançoner, però que no es troben assignats a cap missió concreta, no obstant això, per formar part de la mateixa sèrie F que la resta de fotografies s'ha considerat important incloure també la seva descripció.

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F40
Registre antic	F34

Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	Escultures procedents d'algun edifici religiós de Cervera
Abast i contingut	Conté imatges d'instruments com una arpa, un instrument de vent i un orgue portàtil.
Data de creació	1933
Volum i cromia	7 B/N
Topònims	Cervera
Matèries	Escultura, Obra d'Art, Instruments

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F41
Registre antic	F38 , F39
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	Balls de Vilafranca
Abast i contingut	Conté imatges de la colla del Ball de Cercolets, un dansaire del ball de panderetes i del ball de gitanes, el flabiolaire del ball de panderetes, un pilar de cinc de la Colla Nova de Valls i l'anxaneta, el drac de Vilafranca, el flabiolaire del Ball de Cercolets, ball de panderetes i ball de gitanes, la colla del ball de bastons, imatges de l'actuació de la Colla Nova de Valls, els gegants de Vilafranca i la colla dels Mirons del Vendrell.
Número de missió	Sense missió relacionada
Data de creació	1934
Volum i cromia	74 B/N
Topònims	Vilafranca del Penedès
Matèries	Balls, Folklore

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F42
Registre antic	F40
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	Balls d'Olot

Abast i contingut	Conté: Els nans d'Olot, Ball de Cavallets, els gegants, els nans i el lligamosques d'Olot.
Número de missió	Sense missió relacionada
Data de creació	8 de setembre de 1934
Volum i cromia	10 B/N
Conservació	Algunes imatges es veuen borroses.
Topònims	Olot
Matèries	Folklore, Balls

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F43
Registre antic	F44
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Cantaires femenines de diferent indrets]
Abast i contingut	Imatges de diferents cantaires recollides per Gallardo.
Número de missió	Sense missió relacionada
Data de creació	1925, 1926, 1927
Volum i cromia	12 B/N
Missioners	Gallardo
Topònims	Vilamajor, Caldes de Malavella, La Garriga, Sant Julià de Vilatorrada, Rubí, Tavèrnoles.
Onomàstics	Carme Batlles, Carme Ferrer, Maria Puig, Anton Casllachs, Montserrat Parera, Carme Segura, Maria Domingo Aribau, Maria Pasqual, Gertrudis Coll, La Tuies, Maria Casas, Presentació Prat.
Matèries	Homes, Dones
Notes	Imatges del recull Gallardo

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F44
Registre antic	F45
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Rajoles amb imatges de diferents danses]
Data de creació	[1925-1936]
Volum i cromia	5 B/N

Matèries	Folklore, Balls
Notes	Fotografies realitzades per Martí Estany

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F45
Registre antic	F46
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Imatges d'una festa tradicional amb els gegants i el bestiar popular]
Data de creació	[1925-1936]
Volum i cromia	5 B/N
Matèries	Folklore

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F46
Registre antic	F47
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Ball popular de pagès a Eivissa]
Número de missió	[37]
Data de creació	[1928]
Volum i cromia	6 B/N
Missioners	[Baltasar Samper i Ramon Morey]
Topònims	[Eivissa]
Matèries	Balls, folklore
Notes	Probablement pertanyen a la missió 37 realitzada per Baltasar Samper.

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F47
Registre antic	F48
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Integrants del Ball de Castellterçol i Sant Feliu de Codines]
Data de creació	1933

Volum i cromia	2 B/N
Topònims	Castellterçol i Sant Feliu de Codines
Matèries	Balls, Folklore

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F48
Registre antic	F49
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Capitells romànics amb iconografia d'instruments]
Data de creació	[1925-1936]
Volum i cromia	2 B/N
Conservació	Fotografies de mala qualitat.
Matèries	Art romànic, Instruments
Notes	Indret desconegut

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F49
Registre antic	F56
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Iconografia de la catedral de Tarragona]
Abast i contingut	Detalls d'iconografia d'instruments musicals presents al cadiral del cor i la col·lecció de tapissos del museu diocesà.
Data de creació	1937
Volum i cromia	16 B/N
Topònims	Tarragona
Matèries	Instruments, Art, Tapissos
Notes	Pertanyent a altres missions com la F2.

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F50
Registre antic	F 57

Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Recull de fotografies de rajoles i gravats antics representant instruments i instrumentistes]
Data de creació	1937
Volum i cromia	46 B/N
Topònims	Palma de Mallorca
Matèries	Instruments, Art
Notes	S'inclou dins el mateix sobre una fotografia sobre un conjunt instrumental al carrer a Palma de Mallorca format per una colla de xeremiers dit també sac de gemecs, acompanyats dels tamborins i flabiols.

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F51
Registre antic	F 58
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Balls de diferents indrets]
Data de creació	1932-1936
Volum i cromia	60 B/N
Topònims	Campdevàdol, Castellterçol, Pollença, Santa Margalida (Mallorca), Olot, Granollers, Manacor
Matèries	Balls, Folklore

Camp de descripció	Contingut
Fons	Fotografies de l'Obra del Cançoner Popular
Codi de referència	OCPC F52
Registre antic	F 74-03
Nivell de descripció	Unitat documental composta
Títol	[Recull de fotografies de diferents indrets de Mallorca]
Data de creació	1937
Volum i cromia	116 B/N
Topònims	Palma de Mallorca

Matèries	Viles i pobles, Masies, Paisatges, Folklore
-----------------	---

La sèrie F, també agrupa una sèrie de sobres sota els números 50,51, 58, 59,60, 63 els quals contenen fotografies en mal estat, il·legibles i que moltes d'elles ja han estat trobades en altres sobres, aquestes fotografies no han estat incloses en el recompte final, ni descrites.